

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ที่นำเสนอในบทที่ 3 เป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงเอกสารที่ผู้จัดทำได้ค้นคว้ารวบรวมจากหนังสือ งานวิจัย วารสาร จดหมายข่าว รายงานการประชุม สรุปรายงานการประชุม ข่าวสารจากสื่อมวลชนต่าง ๆ เอกสารจากกระทรวงการต่างประเทศ เอกสารสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงฮานอย เอกสารจากสถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์ รวมทั้งหนังสือจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในสาระสำคัญที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามและเวียดนามกับอาเซียน ซึ่งการวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการพิจารณาจากภาพรวมและข้อสรุปที่บุคคลและองค์กรต่าง ๆ จัดบันทึกไว้ซึ่งมีประโยชน์มากในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ดีข้อมูลเช่นนั้นมิได้สะท้อนถึงประสบการณ์โดยตรงจากผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์หรือมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในระดับบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลที่ชัดเจน ดังนั้นในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์เหตุการณ์ในช่วงเวลาเดียวกันจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มต่าง ๆ แบ่งได้เป็น 6 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายไทย เจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายเวียดนาม นักวิชาการฝ่ายไทย นักวิชาการฝ่ายเวียดนาม ประชาชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม และประชาชนชาวเวียดนาม รวมทั้งหมดทั้ง 6 กลุ่มเป็นจำนวน 13 ท่าน ซึ่งผลของการสัมภาษณ์และการประเมินโดยผู้จัดทำมีดังนี้

4.1 เจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายไทย

บุคคลที่ให้สัมภาษณ์มี 2 ท่านคือ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 นายเกรียงศักดิ์ ดีศรีสุข เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม และผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 นายต่อ ศรีลัมภ์ กงสุลประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม ซึ่ง ๒ ท่านเอกอัครราชทูตไทยได้มารับตำแหน่งและเริ่มปฏิบัติงาน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงฮานอยมาตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2543 ในขณะที่ท่านกงสุล นายต่อ ศรีลัมภ์ ได้มารับตำแหน่งและเริ่มปฏิบัติงาน ณ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2543

ประเด็นที่ 1 ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามเวียดนามในปีพ.ศ. 2518 และภายหลังจากที่เวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้รวมกันเป็นประเทศเดียวกันในปีพ.ศ. 2519 มีความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านแสดงทัศนะเหมือนกันในประเด็นที่ว่าความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างชัดเจน เพราะในสมัยนั้นประเทศไทยดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา และต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง เพราะสหรัฐอเมริกาเกรงกลัวว่าหลังจากเวียดนามเหนือเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์แล้ว โดยได้รับการสนับสนุนจากสหภาพโซเวียตและจีน ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็จะรุกคืบและเปลี่ยนแปลงประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ให้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ทั้งหมด ซึ่งในปี 2518 เมื่อเวียดนามเหนือรบชนะกองทัพเวียดนามใต้ และบุกเข้ายึดกรุงไซ่ง่อนได้ (ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ใช้คำพูดว่า "ไซ่ง่อนแตก") หลังจากนั้นกัมพูชาและลาวก็ถูกฝ่ายคอมมิวนิสต์มีชัยชนะแล้วเข้ายึดเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ ทำให้ไทยซึ่งถูกสหรัฐอเมริกาองว่าจะถูกฝ่ายคอมมิวนิสต์เข้าครอบครองและเปลี่ยนแปลงเป็นระบบคอมมิวนิสต์เป็นประเทศต่อไปตาม "ทฤษฎีโดมิโน" ได้ตื่นตัวและเกรงกลัวภัยคอมมิวนิสต์อย่างมาก และภายหลังเมื่อประเทศเวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้ได้รวมกันเป็นประเทศเดียวกันแล้วในปี 2519 ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ได้แสดงทัศนะว่า ภายหลังที่ประเทศไทยได้ตกลงสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามในปีเดียวกันนั้น ความสัมพันธ์ในระยะเริ่มแรกยังเต็มไปด้วยปัญหาและความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน แต่ทั้งสองฝ่ายต่างก็พยายามที่จะแลกเปลี่ยนการติดต่อมากขึ้นทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองเริ่มดีขึ้นมาทีละเล็กละน้อย และดีขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 ได้แสดงทัศนะว่า ภายหลังเมื่อประเทศเวียดนามทั้งสองส่วนรวมกันในปี 2519 และไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามในปีเดียวกันนั้นความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามเริ่มต้นด้วยดี มีการทำข้อตกลงแก้ไขปัญหาดัง ๆ ร่วมกัน และความสัมพันธ์มากยิ่งขึ้นเมื่อผู้นำระดับสูงของรัฐบาลเวียดนาม คือ นายกรัฐมนตรีฟาม วัน ด่ง (Pham Van Dong) ได้เดินทางมาเยือนไทยในสมัยนายกรัฐมนตรีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ในปี 2521 โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 ได้กล่าวถึงงานเลี้ยงต้อนรับของนายกรัฐมนตรีไทย พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ที่มีการทำอาหารพิเศษ "แกงเขียวหวานใส่บรันทดี" ต้อนรับนายกรัฐมนตรีฟาม วัน ด่ง แห่งเวียดนามด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามในทางที่ดีขึ้น เพราะความใกล้ชิดของผู้นำประเทศทั้งสอง

ประเด็นที่ 2 การที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี พ.ศ.2521. ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร และภายหลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านแสดงทัศนะตรงกันว่า การที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี พ.ศ. 2521 และจัดตั้งรัฐบาลเฮง สัมรินซึ่งถือเป็นรัฐบาลหุ่นเชิดของเวียดนาม ในกัมพูชาส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในแง่ลบอย่างรุนแรง เพราะไทยมองว่า การที่เวียดนามส่งกองกำลังทหารประชิดชายแดนไทย - กัมพูชาถือเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 กล่าวว่าในช่วงที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามตกต่ำลงอย่างมากภายในระยะเวลาไม่กี่เดือนหลังการเยือนของนายกรัฐมนตรีฟาม วัน ด่งแห่งเวียดนาม ถึงแม้ไทยจะไม่ได้ตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนาม แต่ก็มีกรออกกฎหมายห้ามคนไทยเข้าไปลงทุนในเวียดนาม และมีการจำกัดสินค้าที่ส่งไปขายเวียดนาม โดยเฉพาะสินค้าที่จำเป็นในยามสงคราม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 กล่าวว่า ปัญหาการเข้ามามีผลต่อการที่เรื้อรังความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม เพราะนายกรัฐมนตรีไทยในสมัยนั้นคือ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ พลอากาศเอก สิทธิ เสวตศิลา มีนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะต่อเวียดนาม ซึ่งได้ทำการละเมิดดินแดนและอธิปไตยของไทยหลายครั้ง และผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านแสดงทัศนะว่าการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาเป็นจุดเปลี่ยนแปลงหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 กล่าวว่า เมื่อเวียดนามมีการเปลี่ยนแปลงภายในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศและนโยบายทางทหารต่อกัมพูชา ทำให้ไทยเริ่มที่จะรื้อฟื้นการเจรจาความสัมพันธ์ขึ้นปกติกับเวียดนามอีกครั้ง ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 กล่าวเพิ่มเติมว่า กอปรกับรัฐบาลไทยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลเป็นนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จึงมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศต่อประเทศเพื่อนบ้านอินโดจีน โดยการกำหนดนโยบาย "แปรสนาามรบให้เป็นตลาดการค้า" ดังนั้นการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาจึงส่งผลในแง่บวกต่อความสัมพันธ์ไทยกับเวียดนาม

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 กล่าวว่า ด้านประวัติศาสตร์การที่ไทยกับเวียดนามไม่ได้มีภูมิหลังทางการทำสงครามในอดีตระหว่างกันบ่อยครั้ง ทำให้ภาพลักษณ์ที่คนไทยมองคนเวียดนามไม่ได้มองว่าเป็นศัตรูเหมือนดังเช่นคนไทยมองคนพม่า และครั้งหนึ่งการที่ "องเชียงสือ" หรือ "พระเจ้าจักรพรรดิยาหลง" ได้เคยเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ก็มีผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยกับเวียดนามในอดีต แต่ไม่ส่งผลมาถึงยุคปัจจุบันมากนัก เพราะสถานการณ์ทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองเปลี่ยนแปลงไป ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจนั้นในอดีต โดยเฉพาะในช่วงสงครามเวียดนามและช่วงเวียดนามใช้กองกำลังทางทหารเข้ายึดครองกัมพูชา มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามเป็นอย่างยิ่ง

เพราะในยุคนั้นเป็นยุคที่ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองจะเข้ามามีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของประเทศทั้งสอง ซึ่งจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไปด้วย ในส่วนความสัมพันธ์ทางด้านสังคมวัฒนธรรมและการศึกษา ในปัจจุบันมีความร่วมมือและแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทั้งสองมากขึ้น มีการส่งเสริมการสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยชั้นนำของเวียดนามทั้งในกรุงฮานอย นครโฮจิมินห์ และนครดานัง และภาษาไทยก็กำลังได้รับความนิยมในการเลือกเรียนในหมู่นักศึกษาชาวเวียดนาม เพราะปัจจุบันมีนักลงทุนชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางเข้าไปเวียดนามมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังการมีผลบังคับใช้ของข้อตกลงการยกเว้นการตรวจลงตราหนังสือเดินทางระหว่างไทยกับเวียดนาม นอกจากนี้ทางสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงฮานอยก็ได้เปิด "Thai Comer" หรือมุมเกี่ยวกับประเทศไทยให้แก่ผู้สนใจชาวเวียดนามได้เข้ามาศึกษาและอ่านหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย รวมถึงการส่งเสริมให้นักศึกษาชาวเวียดนามที่เรียนภาษาไทย ได้ฝึกงานการใช้ภาษาไทยตามบริษัทหรือโรงแรมที่มีผู้ลงทุนเป็นชาวไทยด้วย นอกจากนี้ทางสถานทูตได้ส่งเสริมและประสานงานให้มีการแลกเปลี่ยนการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น เช่น ในโอกาสฉลองครบรอบ 25 ปีความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-เวียดนามเมื่อเดือนสิงหาคม 2544 ที่ผ่านมาก็ได้มีการนำคณะนาฏศิลป์ไทยจากกรมศิลปากรมาแสดงที่ Hanoi Opera House ซึ่งก็ได้รับความสนใจจากประชาชนชาวเวียดนามเข้าชมจำนวนมาก ด้านความช่วยเหลือทางการเงิน รัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือทั้งทางการเงิน และสิ่งของอุปโภคบริโภคเมื่อคราวเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในภาคกลางของเวียดนามในแถบเมืองเว้ เมื่อกลางปี 2542 รวมถึงการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาวเวียดนามเพื่อไปศึกษาต่อในประเทศไทยตามโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างสถาบันต่าง ๆ ในประเทศไทยกับสถาบันการศึกษาในเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 กล่าวว่า ด้านประวัติศาสตร์ ในอดีตความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างน้อย อาจเนื่องมาจากการที่ไทยและเวียดนามไม่มีพรมแดนทางบกติดต่อกันโดยตรง และไม่ค่อยมีการทำสงครามระหว่างกันมากนัก อาจจะมีบ้างในกรณีสงครามเพื่อแย่งชิงอำนาจเหนือกัมพูชา ซึ่งทั้งไทยและเวียดนามต่างพยายามเข้าไปมีอำนาจเหนือดินแดนแห่งนี้มาตลอด ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจนั้น หากยุคใดความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดี ก็จะส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ดีด้วย เช่น ในช่วงการยึดครองกัมพูชาของกองกำลังทหารเวียดนามก็ส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางการเมืองตกต่ำลงอย่างมาก และทำให้การซื้อขายสินค้าระหว่าง ไทย - เวียดนามลดต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด และในปัจจุบันเมื่อประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดี การซื้อขายสินค้าและการค้า การลงทุนก็สดใส เพราะโดยทั่วไปชาวเวียดนามส่วนใหญ่นิยมใช้สินค้าไทยเพราะมีราคาไม่แพงเกินไป และคุณภาพดี อาทิเช่น รถจักรยานยนต์ Honda Dream สินค้าอุปโภคบริโภค เช่น เครื่องดื่ม

กระทิงแดง ปลากระป๋องตราสามแม่ครัว ของใช้ในครัวเรือน และในส่วนสินค้าเกษตรของบริษัท CP. (เครือเจริญโภคภัณฑ์ : ผู้เขียน) ซึ่งได้ไปลงทุนตั้งบริษัท CP Vina จำกัด ในจังหวัดด่งไญ่ มีความนิยมในหมู่เกษตรกรชาวเวียดนามว่าให้ผลผลิตทางการเกษตรที่ดี เช่น ข้าวโพด พันธุ์ไก่ไข่ พันธุ์ไก่เนื้อ อาหารสัตว์ ด้านการศึกษานั้น ในนครโฮจิมินห์มีการร่วมมือทางการสอนทางภาษาไทย ระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กับมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (University of Social Sciences and Humanities of Ho Chi Minh City) โดยการส่งอาจารย์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรมาสอนภาษาไทยที่นครโฮจิมินห์ และเมื่อนักศึกษาชาวเวียดนามเรียนจบหลักสูตรภาษาไทยแล้ว ทางสถานกงสุลใหญ่ก็จะสนับสนุนให้ได้ทำงานในบริษัทของคนไทย ซึ่งมีจำนวนมากในนครโฮจิมินห์ และจังหวัดรอบ ๆ นครโฮจิมินห์ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยเกษตรแห่งนครโฮจิมินห์ (University of Agriculture of Ho Chi Minh City) ก็ได้มีความร่วมมือแลกเปลี่ยนบุคลากรร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ของไทยทางด้านการนิเทศและวัฒนธรรม มีการนำนาฏศิลป์ไทยมาแสดงให้ชาวเวียดนามได้ชมอยู่เสมอ และทางสถานกงสุลใหญ่ก็ได้สนับสนุนให้นำคณะนาฏศิลป์เวียดนามไปแสดงที่ประเทศไทยด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 กล่าวเพิ่มเติมว่า ภายหลังจากที่ข้อตกลงเรื่องการยกเว้นการตรวจลงตรา (วีซ่า) ระหว่างไทยกับเวียดนามมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา มีคนไทยเดินทางมาท่องเที่ยวในเวียดนาม และคนเวียดนามเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น เพราะเดิมคนเวียดนามจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการทำวีซ่าเพื่อเข้าประเทศไทย 15 เหรียญสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันทั้งบริษัท การบินไทย จำกัด และสายการบินเวียดนามแอร์ไลน์ ต่างเพิ่มเที่ยวบินไปกลับกรุงเทพ - โฮจิมินห์ เป็นวันละ 2 เที่ยวบิน (จากเดิมวันละ 1 เที่ยวบิน) ซึ่งส่วนใหญ่ตัวโดยสารจะเต็มตลอด แสดงให้เห็นว่ามีการเดินทางเพิ่มมากขึ้น แต่นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามส่วนใหญ่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศไทยเพียงแค่กรุงเทพฯ และพัทยาเท่านั้น เพราะเดินทางไปกับทัวร์กลุ่ม (Package Tours) ซึ่งทางสถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์ กำลังพยายามส่งเสริมให้คนเวียดนามรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ของประเทศไทยมากขึ้น ในส่วนของภาคเอกชนสำหรับนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่อีกคือ ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ซึ่งส่วนใหญ่จะพูดภาษาเวียดนามได้อยู่แล้ว และทางสถานกงสุลใหญ่ก็ได้สนับสนุนให้นักศึกษาชาวเวียดนามที่เรียนภาษาไทย ได้เข้าทำงานกับบริษัทท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวชาวไทยใช้บริการด้วย

ประเด็นที่ 4 ปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามจากอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างไร

- การที่ท่านประธานโฮจิมินห์ ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก่อนกลับไปต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม
- การที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้ชาวเวียดนามที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย
- การที่ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2519
- การที่ไทยสนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2538
- การสนับสนุนของประเศมหาอำนาจที่มีต่อทั้งไทยและเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ได้แสดงทัศนะว่าการสนับสนุนของประเศมหาอำนาจ คือ สหรัฐอเมริกาที่มีต่อไทย และสหภาพโซเวียตที่มีต่อเวียดนามในอดีตนั้นมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม กล่าวคือ นโยบายต่างประเทศทั้งของไทยและเวียดนามนั้นจะได้รับอิทธิพลจากประเศมหาอำนาจทั้งสองเสมอ เช่น การที่ไทยยอมให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทยในระหว่างสงครามเวียดนาม ก็เพราะไทยหวังที่จะให้สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือไทยทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางการป้องกันประเทศจากภัยคอมมิวนิสต์ ในขณะที่เดียวกันเมื่อเวียดนามรวมประเทศได้แล้วในปี 2519 เวียดนามก็อนุญาตให้สหภาพโซเวียตเข้ามาตั้งฐานทัพเรือบริเวณอ่าวคัมรานห์ ในบริเวณเดิมที่สหรัฐอเมริกาเคยใช้เป็นฐานทัพเรือ ซึ่งถือเป็นการขยายอิทธิพลของสหภาพโซเวียตเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเวียดนามต้องการให้สหภาพโซเวียตเข้ามาคานอำนาจกับสหรัฐอเมริกาและจีนในภูมิภาคนี้ ในประเด็นของผู้อพยพชาวเวียดนามนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 กล่าวว่าส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสัมพันธ์ไทยกับเวียดนาม เพราะเวียดนามถือว่าผู้อพยพเหล่านี้เป็นพลเมืองของเวียดนาม หากรัฐบาลไทยใช้มาตรการใด ๆ ต่อผู้อพยพในทางรุนแรง เวียดนามจะมีปฏิกิริยาตอบโต้รัฐบาลไทยในทันที ในขณะที่รัฐบาลไทยต่างเกรงกลัวว่าชาวเวียดนามอพยพเหล่านี้จะไม่จงรักภักดีต่อประเทศไทยดีพอ จึงไม่ได้ให้สถานะทางกฎหมายแก่ผู้อพยพชาวเวียดนามเหล่านี้ในตอนแรก เพื่อป้องกันปัญหาความมั่นคงภายในของไทย เพราะรัฐบาลไทยเกรงว่าชาวเวียดนามอพยพเหล่านี้จะเป็นสายลับให้กับกลุ่มคอมมิวนิสต์ ต่อประเด็นที่ท่านโฮจิมินห์ได้เคยเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก่อนกลับไปต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนามนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 มีทัศนะว่าไม่ได้มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ในอดีตแต่มีผลบ้างในปัจจุบัน คือ การสร้างความภูมิใจให้กับชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยว่าครั้ง

หนึ่งบุคคลสำคัญอันเป็นที่รักของชาวเวียดนามได้เคยเข้ามาใช้ชีวิตในดินแดนไทย และมีการส่งเสริมตรงจุดนี้ให้มีลักษณะเด่นขึ้น เช่น การเดินทางไปเยือนอดีตที่ตั้งของบ้านท่านโฮจิมินห์ ณ บ้านนาจอก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ของนายกรัฐมนตรีผ่าน วัน ขาย แห่งเวียดนามในการเดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2543

ในประเด็นที่ไทยสนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2538 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านเห็นว่าเป็นจุดที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างประเทศทั้งสองที่พยายามจะพัฒนาความสัมพันธ์และความไว้นื้อเชื่อใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งสองท่านยังได้แสดงทัศนะว่า หลังการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนของเวียดนามถือได้ว่าเป็นยุคที่ทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีที่สุดตั้งแต่ที่เคยมีมา ซึ่งสังเกตได้จากโครงการความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศทั้งสอง รวมถึงตัวเลขการค้าการลงทุน และอีกหลาย ๆ ด้านที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และที่เด่นชัดที่สุดคือ การลงนามในข้อตกลงแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลในอ่าวไทยโดยการออกถาตตระเวนร่วมกันของเรือรบของกองทัพเรือของทั้งสองชาติ ซึ่งถือเป็นตัวอย่างการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่ประสบความสำเร็จเป็นครั้งแรกในกลุ่มอาเซียน และข้อตกลงที่ว่าด้วยการงดเว้นการตรวจตรา (วีซ่า) สำหรับบุคคลผู้ถือหนังสือเดินทาง หั่วไปของทั้งสองชาติก็เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของความร่วมมือและแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นมากของทั้งสองชาติ

ประเด็นที่ 5 หลังจากเวียดนามใช้นโยบายปฏิรูปพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Doi Moi) และไทยได้ประกาศใช้นโยบายการแปรรูปให้เป็นตลาดการค้า ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามเป็นไปในลักษณะทางเศรษฐกิจมากขึ้นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ได้แสดงทัศนะว่าความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจของไทยกับเวียดนามมีเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยมีผู้ประกอบการชาวไทยเข้าไปลงทุนในเวียดนามเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปีตั้งแต่ปี 2534 ซึ่งเป็นปีที่ไทยเริ่มใช้นโยบายแปรรูปให้เป็นตลาดการค้าอย่างเป็นรูปธรรม ถึงแม้จะมีอุปสรรคบ้างในระยะเริ่มแรก รวมทั้งในช่วงที่ประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียนประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้ตัวเลขของการลงทุนของไทยลดลงไปบ้าง ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 ได้แสดงทัศนะว่าความสัมพันธ์ในทางเศรษฐกิจของไทยกับเวียดนามดีขึ้นโดยลำดับ เพราะสินค้าที่นำเข้าจากไทย โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นที่นิยมในหมู่ชาวเวียดนามเพราะราคาสินค้าไม่แพงจนเกินไปและคุณภาพดี ในด้านการส่งออกถึงแม้สินค้าส่งออกทางการเกษตรที่สำคัญของเวียดนามจะเหมือนกับไทย คือ ข้าว แต่ตลาดข้าวของทั้งไทยและเวียดนามก็แตกต่างกัน เพราะเวียดนามเน้นขายข้าวถูกราคาถูก และในปัจจุบันมีการลงนามร่วมมือในเรื่องการส่งออกข้าว ทำให้ทั้งสองประเทศสามารถร่วมมือกันโดยไม่มีการตัดราคาขายซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ในปัจจุบันนี้เวียดนามก็ได้พยายามเรียนรู้เรื่องการปรับตัวให้เข้ากับประเทศอื่นๆ ในเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) โดยศึกษาจากไทย และพยายามอย่างเต็มที่ที่จะเข้าเป็นสมาชิกองค์การค้าโลก (WTO) โดยการสนับสนุนของไทยและอาเซียน ซึ่งในปัจจุบันเวียดนามเองก็มีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 กล่าวว่าปัจจุบันสินค้าไทยในตลาดเวียดนาม โดนสินค้าจีนตีตลาด เพราะจีนผลิตสินค้าได้ราคาถูกกว่าไทย ตัวอย่างเช่น รถจักรยานยนต์ Honda Dream ของไทยในตลาดเวียดนามราคาประมาณคันละ 1,000 เหรียญสหรัฐอเมริกา แต่รถจักรยานยนต์ของจีนผลิตสินค้าได้ราคาถูกกว่าไทย เช่น รถจักรยานยนต์ของจีนที่ใช้ชื่อเลียนแบบคือ Honda Daelim ขายในตลาดเวียดนามราคาเพียงคันละ 500 เหรียญสหรัฐอเมริกาค่อนข้าง นอกจากนี้ยังมีสินค้าที่ลักลอบนำเข้ามาทางชายแดนลาว-เวียดนามด้วย ซึ่งผู้ประกอบการค้าไทยจะต้องระวังตรงจุดนี้ โดยการปรับปรุงและรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้อยู่เสมอ

ประเด็นที่ 6 ตลอด 25 ปี ของความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ประเทศทั้งสองจะร่วมมือแก้ไขร่วมกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 แสดงทัศนะว่า ตลอดระยะเวลา 25 ปี ของความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นโดยลำดับ โดยเฉพาะหลังการแก้ไขปัญหากัมพูชา ในปี 2532 จนกระทั่งปัจจุบัน มีการแลกเปลี่ยนกันเยือนตามผู้นำสูงสุดของรัฐบาลทั้งสอง รวมถึงการเสด็จเยือนเวียดนามของพระราชวงศ์ของไทยตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลเวียดนาม นอกจากนี้เวียดนาม ยังได้ศึกษาตัวอย่างการพัฒนาประเทศจากไทยจากไทยด้วยเพราะความคล้ายคลึงกันหลายด้าน เช่น ขนาดภูมิประเทศ จำนวนประชากร ซึ่งจุดนี้จะเป็นตัวส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 แสดงทัศนะว่า โดยภาพรวมแล้วความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในปัจจุบันดีที่สุดในบั้นตั้งแต่ทั้งสองประเทศเริ่มสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตตั้งแต่ปี 2519 ถึงแม้จะมีปัญหากลุ่มเวียดนามเสรีที่เข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการโจมตีรัฐบาลเวียดนามในการไปรยไบบลิวต่อต้านรัฐบาลเวียดนามของนาย Ly Thong ชาวอเมริกัน เชื้อสายเวียดนาม ในช่วงที่ประธานาธิบดีบิล คลินตัน แห่งสหรัฐอเมริกาเยือนเวียดนามเมื่อปี 2543 โดยการบังคับเครื่องบินไปจากสนามบินหัวหินของไทย หรือการลอบปะทะเปิดใส่สถานทูตเวียดนามประจำประเทศไทยที่กรุงเทพมหานครเมื่อปี 2544 ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 กล่าวว่า รัฐบาลเวียดนามเข้าใจดีว่ารัฐบาลไทยไม่ได้ให้การสนับสนุนกลุ่มเวียดนามเสรีเหล่านี้ในการใช้ประเทศไทยเป็นฐานปฏิบัติการ ซึ่งประเทศไทยเองก็ต้องหมั่นคอยตรวจตราและเฝ้าระวังการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้ให้ดี เพื่อที่จะได้ไม่ให้มีการดำเนินการอันกระทบความสัมพันธ์อันดีได้ นอกจากนี้ยังได้ทัศนะเพิ่มเติมว่าเวียดนาม

นามรู้สึกขอบคุณที่ไทยได้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเวียดนามให้ได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับตัวรวมถึงการให้ความรู้และการอบรมแก่บุคคลของเวียดนามในด้านต่างๆเป็นอย่างดี

4.2 บทวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การทูตไทย

ในกรณีของเจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายไทย ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านแสดงทัศนะส่วนใหญ่ในลักษณะชื่นชมว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในปัจจุบันมีความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นลักษณะการให้สัมภาษณ์ของนักการทูต เพราะโดยปกติแล้วนักการทูตจะแสดงความคิดเห็นในแง่ดีหรือในทางบวกเสมอ เพราะไม่ต้องการให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ แนวคิดที่สามารถอธิบายทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่าน อาจจะอธิบายได้โดยใช้แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National interests) ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าทั้งไทยและเวียดนามต่างพยายามที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลักมาตลอด แม้กระทั่งการที่ทั้งสองประเทศตัดสินใจสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันในปี 2519 ก็เพราะไทยเองก็เกรงว่าหากไม่รับรองรัฐบาลใหม่ของเวียดนามภายหลังการรวมประเทศอย่างเป็นทางการแล้ว เวียดนามซึ่งยังคงมีความอึดเข็มจากชัยชนะในสงครามเวียดนาม ก็อาจส่งผลกระทบต่อไทยได้ จะเห็นได้ว่าแม้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันแล้ว แต่ภาพลักษณ์ที่ไม่ดีที่เป็นภาพแห่งความขัดแย้งและไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันในช่วงสงครามก็ยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง ผู้นำไทยสมัยนั้นจึงเชิญผู้นำเวียดนามให้เดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระดับผู้นำดีขึ้นมาก เพราะมีพิธีการต้อนรับทั้งอย่างเป็นทางการพร้อมกับเกียรติยศระดับผู้นำประเทศ และขณะเดียวกันก็ส่งเสริมความสัมพันธ์ใกล้ชิดระดับผู้นำ เช่น การที่พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีไทยสมัยนั้นได้ปรุงอาหารพิเศษด้วยตนเอง เรียกว่า “แกงเขียวหวานใส่บร่ำนดี” เลี้ยงต้อนรับนายกรัฐมนตรีฟาม วัน คัง แห่งเวียดนาม หากไม่เกิดเหตุการณ์เวียดนามส่งกองกำลังทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี 2521 เสียก่อน คาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามคงจะสดใสมากขึ้นกว่านี้ ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ระดับผู้นำของทั้งสองประเทศดีมาก จึงสามารถเสริมความคิดที่ว่า “ผู้นำประเทศมีส่วนกำหนดนโยบายต่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” ได้อย่างชัดเจน

4.3 เจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายเวียดนาม

บุคคลที่ให้สัมภาษณ์มี 1 ท่าน คือ นาย Bui Xuan Nhat รองประธานสมาคมมิตรภาพ เวียดนาม – ไทย ซึ่งท่านเคยดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตเวียดนามประจำองค์การสหประชาชาติ

ประเด็นที่ 1 ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนาม มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามเวียดนามในปี พ.ศ. 2518 และภายหลังจากที่เวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้ได้รวมกันเป็นประเทศเดียวกันในปี พ.ศ. 2519 มีความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามบ้าง แต่ไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญ เพราะแต่ละประเทศก็มีสิทธิที่จะเลือกระบบการปกครองที่เหมาะสมกับประเทศของตน ซึ่งท่านผู้นำของเวียดนาม คือ ท่านโฮจิมินห์ได้เล็งเห็นพลังของประชาชนชาวเวียดนามผู้รักชาติในสมัยที่ต้องต่อสู้เพื่อเอกราชจากฝรั่งเศสเจ้าอาณานิคมจึงได้อาศัยพลังของประชาชนผู้รักชาติเหล่านี้รวมกันเป็นพลังแห่งพรรคของ ประชาชน คือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และเลือกเป็นหลักในการปกครองประเทศ แต่ในขณะนั้นประเทศไทยซึ่งเป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดของเวียดนาม ได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยได้รับอิทธิพลและการสนับสนุนจากประเทศมหาอำนาจตะวันตก ทำให้ไทยรู้สึกต่อต้านและมองลัทธิคอมมิวนิสต์ในแง่ลบ ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงยอมให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในไทย และไทยได้ส่งทหารไปร่วมรบในเวียดนามภาคใต้ด้วย จึงเกิดความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองกัน และเมื่อภายหลังเวียดนามรวมประเทศในปี 2519 และหลังจากประเทศไทยให้การรับรองประเทศเวียดนาม และสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน ความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสองก็ดีขึ้น และมีความพยายามเจรจาแก้ไขปัญหาที่ประเทศทั้งสองมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ซึ่งตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ก็เป็นหนึ่งในคณะผู้แทนฝ่ายรัฐบาลเวียดนามในการลงนามสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยในครั้งนั้นด้วย

ประเด็นที่ 2 การที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี พ.ศ. 2521 ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย กับเวียดนามอย่างไร และภายหลังจากการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่าง ไทยกับเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า นานาชาติอาจมองว่าเวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชา แต่การที่รัฐบาลเวียดนามตัดสินใจระงับการกระทำครั้งนั้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนกัมพูชาให้รอดพ้นจากการกดขี่และการทำทารุณกรรมอันโหดร้ายของกองกำลังรัฐบาลเขมรแดง เพราะในการกระทำทารุณกรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชา ในช่วงการปกครองของเขมรแดงระหว่าง

ปี 2518 – 2521 นั้น ปรากฏว่าผู้ที่ถูกสังหารส่วนหนึ่งเป็นชาวเวียดนาม ที่อาศัยอยู่ในกัมพูชา ทำให้ประชาชนชาวกัมพูชาที่มีเชื้อสายเวียดนามเหล่านี้ได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก และบางส่วนต้องอพยพไปอาศัยในเวียดนามหรือในประเทศไทย แต่จากการที่มีกองกำลังทหารเวียดนามเข้าไปในกัมพูชา เพื่อสู้รบขับไล่กับกองกำลังทหารของฝ่ายเขมรแดงและฝ่ายต่อต้าน ซึ่งกองกำลังฝ่ายเขมรแดงเหล่านี้ตั้งฐานที่มั่นส่วนใหญ่อยู่บริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา จึงอาจมีบ้างที่ทำให้กองกำลังทหารของฝ่ายเวียดนามมีการกระทบกระทั่งกับกองกำลังทางทหารของไทยที่ประจำอยู่ตลอดแนวชายแดน ทำให้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า เวียดนามไม่ได้ต้องการรุกรานหรือสู้รบกับไทยแต่เพราะความไม่เข้าใจกัน จึงทำให้เกิดปัญหาคើขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ก็ยอมรับว่าภายหลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และไม่เฉพาะกับไทยเท่านั้นกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ และนานาชาติด้วย

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ด้านประวัติศาสตร์การที่ท่านโฮจิมินห์ได้เคยเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ก่อนที่จะกลับไปต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม โดยได้รับการช่วยเหลือจากประชาชนชาวไทย ถือเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับเวียดนามได้อย่างหนึ่ง ในส่วนของความสัมพันธ์ด้านการเมืองและเศรษฐกิจที่ผู้นำระดับสูงของไทยและ เวียดนาม มีการแลกเปลี่ยน การเยือนซึ่งกันและกันเสมอมาเป็นปัจจัยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศทั้งสองมากยิ่งขึ้น รวมถึง โครงการความร่วมมือและความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ประเทศไทยได้มอบให้แก่ เวียดนาม เพราะในความเป็นจริงนั้น การที่เวียดนามจะพัฒนาประเทศนั้น ตัวอย่างที่ดีที่เวียดนามจะต้องศึกษาก็คือ การศึกษาด้านการพัฒนาจากประเทศไทย เพราะประเทศทั้งสองมีความคล้ายคลึงกันหลายประการ รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งไทยและเวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรม เหมือนกัน มีผลผลิตทางการเกษตรหลายอย่างคล้ายกัน ประเทศทั้งสองจึงควรร่วมมือกันพัฒนาความสัมพันธ์จากความคล้ายคลึงกันนี้ เพื่อให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น แต่ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า รัฐบาลของประเทศทั้งสองควรจะต้องส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชน ให้ประชาชนของทั้งสองประเทศได้ รู้จักและเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น เช่น ให้มีการแลกเปลี่ยนการแสดงศิลปะประจำชาติหรือนาฏศิลป์โดยเฉพาะการส่งเสริมความเข้าใจระดับเยาวชน เพราะเยาวชนคือ คนรุ่นใหม่ที่จะเป็นอนาคตของประเทศ ดังนั้นถ้าหากรัฐบาลทั้งสองประเทศส่งเสริมความเข้าใจเริ่มจากระดับเยาวชนแล้วอนาคตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองก็อาจจะดีตลอดไป ผู้ให้สัมภาษณ์ยังได้กล่าวถึงการร่วมมือและช่วยเหลือทางการ

ศึกษาที่ไทยมอบให้กับเวียดนาม เช่น การให้ทุนการศึกษาและการคัดเลือกนักศึกษาชาวเวียดนามมาศึกษาต่อในประเทศไทย การส่งอาจารย์สอนภาษาไทยมาสอนภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาชาวเวียดนาม ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า หากประชาชนทั้งสองประเทศ รู้จักและเข้าใจภาษาของอีกประเทศหนึ่งมากขึ้น ก็จะเป็นสิ่งดีในการที่จะเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ชาวไทยควรจะเรียนรู้ภาษาเวียดนามมากขึ้น และชาวเวียดนามเองก็ต้องเรียนรู้ภาษาไทยมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่ 4 ปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ เวียดนามจากอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างไร

- การที่ท่านประธาน โฮจิมินห์ ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก่อนกลับไปต่อสู้เพื่อ เอกราชของเวียดนาม
- การที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้ชาวเวียดนามที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย
- การที่ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2519
- การที่ไทยสนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2538
- การสนับสนุนของประเทศมหาอำนาจที่มีต่อทั้งไทยและเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ในการที่ท่านประธาน โฮจิมินห์ ผู้นำอันเป็นที่รักของชาวเวียดนามได้เคยมาอาศัยอยู่ในประเทศไทย และได้รับการช่วยเหลืออย่างดีจากประชาชนชาวไทย ก่อนที่จะกลับไปต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนามจากเจ้าอาณานิคม นั้น ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศทั้งสองได้ และตามประวัติที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทราบมาและได้กล่าวว่าท่านโฮจิมินห์รู้สึกผูกพันกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยและการช่วยเหลือของคนไทยในยุคนั้นเป็นอย่างมาก เห็นได้จากบ้านพักของท่านในบั้นปลายชีวิตในกรุงฮานอยท่านก็ได้ให้สร้างแบบบ้านยกพื้นเหมือนบ้านในชนบทของไทย ในส่วนของผู้อพยพชาวเวียดนามที่ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะว่าจะเป็นตัวกลางสำคัญในการประสานความสัมพันธ์ระหว่างไทย – เวียดนามให้ยั่งยืนต่อไป โดยเฉพาะในปัจจุบันเมื่อผู้อพยพเหล่านั้นได้รับสถานะภาพอย่างถูกต้องตามกฎหมายไทยแล้ว หากต่อไปชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเหล่านี้จะดำเนินธุรกิจหรือการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับเวียดนาม ก็จะเป็นผลดีที่รัฐบาลของประเทศทั้งสองควรจะสนับสนุน กรณีการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะว่า เวียดนามรู้สึกขอบคุณไทยที่ได้มีส่วนสนับสนุนให้เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ทำให้เวียดนามได้มีโอกาสพัฒนาความร่วมมือ

ด้านต่าง ๆ กับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันมากยิ่งขึ้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาคอขวดแอ่งต่าง ๆ ที่เวียดนามมีกับประเทศอาเซียน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ยกตัวอย่างโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาของอาเซียน ซึ่งทำให้นักศึกษาชาวเวียดนามได้มีโอกาสไปศึกษาต่อ และได้พบเห็นประสบการณ์ในประเทศอื่น ๆ ที่จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศของเวียดนาม และส่งผลต่อความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างประเทศอาเซียน รวมถึงประเด็นที่เวียดนามจะเป็นเจ้าภาพกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 22 ในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งถือเป็นครั้งแรกที่เวียดนามได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพกีฬาระดับนานาชาติ ซึ่งเวียดนามก็ได้รับการประสานงานด้านความช่วยเหลือ รวมถึงศึกษาประสบการณ์ในการเป็นเจ้าภาพกีฬาระดับนานาชาติ จากไทยและมาเลเซีย ซึ่งทั้งไทยและมาเลเซียก็ได้ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนเวียดนามอย่างเต็มที่ ในประเด็นที่ว่า การสนับสนุนของประเทศมหาอำนาจ ต่อไทยและเวียดนามนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ในอดีตทั้งไทย และเวียดนามได้รับการสนับสนุนจากประเทศมหาอำนาจ ทำให้ทั้งสองเป็นเสมือนตัวแทนของประเทศมหาอำนาจนั้น ๆ ทำให้ความสัมพันธ์ของประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้ชิดกันต้องห่างเหินและมีความขัดแย้งกันซึ่งทั้งสองประเทศจะต้องถือเป็นบทเรียนที่สำคัญที่จะต้องเรียนรู้และจดจำ

ประเด็นที่ 5 หลังจากเวียดนามใช้นโยบายปฏิรูปพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Doi Moi) และไทยได้ประกาศใช้นโยบายการแปรรูปให้เป็นตลาดการค้าทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามเป็นไปในลักษณะทางเศรษฐกิจมากขึ้นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในโลกต่างพยายามส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงมีการรวมกลุ่มกันทางการค้าของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งการที่เวียดนามและไทยได้ปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศที่มุ่งทางการค้าและทางเศรษฐกิจมากขึ้น ถือเป็นสิ่งที่ดี และจะได้อาศัยความร่วมมือทางการค้าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความสัมพันธ์ เพราะชาวเวียดนามเองก็มีความนิยมสินค้าไทยหลายชนิดโดยเฉพาะที่เห็นได้ตามท้องถนน และท้องตลาดคือ รถจักรยานยนต์ของไทย และสินค้าอุปโภคบริโภค จึงอยากให้นักลงทุนชาวไทยเข้ามาลงทุนในเวียดนามให้มากขึ้น

ประเด็นที่ 6 ตลอด 25 ปี ของความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ประเทศทั้งสองจะต้องร่วมมือแก้ไขร่วมกัน

ในฐานะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เคยเป็นส่วนหนึ่งในคณะผู้แทนฝ่ายรัฐบาลเวียดนามในการลงนามการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างเวียดนามและไทยเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2519 และในปัจจุบันก็ดำรงตำแหน่งรองประธานสมาคมมิตรภาพเวียดนาม-ไทย ผู้ให้สัมภาษณ์ได้

แสดงทัศนะว่า ทั้งเวียดนามและไทยได้ผ่านช่วงเวลาของความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ ทั้งความสัมพันธ์ที่ดีและความสัมพันธ์ที่ตึงเครียด แต่ในปัจจุบันนับได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองอยู่ในช่วงที่ดีที่สุดของระยะเวลา 25 ปี แห่งการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างเวียดนาม-ไทย เห็นได้จากการลงนามในข้อตกลงร่วมกันต่าง ๆ การแก้ปัญหาอันจะเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ร่วมกัน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนของทั้งสองชาติเดินทางไปสู่อีกประเทศหนึ่งได้โดยไม่ต้องตรวจลงตรา (วีซ่า) ซึ่งจะทำให้การไปมาหาสู่การเดินทางท่องเที่ยวการค้าการลงทุนระหว่างประเทศทั้งสองเป็นไปได้สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลต่อความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีระหว่างกันมากขึ้น ในส่วนของปัญหาต่าง ๆ ระหว่างไทยกับเวียดนาม ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่ารัฐบาลทั้งสองประเทศควรจะสอดคล้องดูแลประสานงานกันมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาลำเนาให้หมดไป ในส่วนของปัญหากลุ่มเวียดนามเสรีที่ใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการดำเนินความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศเวียดนามให้เป็นประเทศที่มีการเมืองการปกครองแบบเสรีนิยมนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า โดยภาพรวมรัฐบาลเวียดนามรู้สึกไม่พอใจที่กลุ่มเหล่านี้ใช้ประเทศเพื่อนบ้านเป็นฐานในการดำเนินการ แต่รัฐบาลเวียดนามก็ทราบดีว่ารัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านทั้งไทยและฟิลิปปินส์ไม่ได้สนับสนุนกลุ่มเวียดนามเสรีเหล่านี้ ซึ่งไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อระหว่างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเวียดนามกับไทยและเวียดนามกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ

4.4 บทวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายเวียดนาม

ในกรณีของเจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายเวียดนามผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะคล้ายกับเจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายไทย กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่แสดงทัศนะชื่นชมว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในปัจจุบันในปัจจุบันมีความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นลักษณะการให้สัมภาษณ์แบบฉบับของนักการทูต คือ การแสดงความคิดเห็นที่มักจะมองในทางที่ดีหรือทางบวกเสมอ เพราะไม่ต้องการให้เกิดความริ้วรานทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่ในขณะเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะเจ้าหน้าที่การทูตของเวียดนามก็ได้แสดงทัศนะที่เป็นการรักษาผลประโยชน์และภาพลักษณ์แห่งชาติของเวียดนามในกรณีเวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี พ.ศ. 2521 ซึ่งในขณะที่นานาชาติลงมติประณามการกระทำของเวียดนามว่าเป็นการรุกรานกัมพูชาซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะว่า การกระทำของเวียดนามในครั้งนั้น เป็นการช่วยเหลือประชาชนกัมพูชาให้รอดพ้นจากการกดขี่และการทำทารุณกรรมอันโหดร้ายของกองกำลังรัฐบาลเขมรแดง รวมถึงประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงการที่กองกำลังทหารเวียดนามในกัมพูชาถูกล้างมือโดยของไทยว่า อาจเป็นการกระทบกระทั่งกันตามชายแดน เพราะกองกำลังฝ่ายต่อต้านรัฐบาล

เขมรเอง สัมรินส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา ทั้ง ๆ ที่หลักฐานจากฝ่ายไทยยืนยันอย่างชัดเจนว่า กองกำลังทหารของเวียดนามเจตนารุกล้ำเข้ามาในเขตไทย และมีใช้เพียงครั้งเดียว แต่เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นหลายครั้ง ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จึงอาจเป็นข้อมูลที่ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนคติพยายามจะสร้างภาพลักษณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างไทย - เวียดนามให้ออกมาดูดีกว่าในความเป็นจริงก็เป็นได้

4.5 นักวิชาการฝ่ายไทย

บุคคลที่ให้สัมภาษณ์มีหนึ่งท่านคือ ร้อยตำรวจเอก ดร. นิติภูมิ นวรัตน์ คอถัมนิสต์ประจำหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในคอลัมน์ “เปิดฟ้าส่องโลก” และ “เปิดฟ้าภาษาโลก” และเป็นผู้ผลิตรายการ “เปิดเลนส์ส่องโลก” ทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ซึ่งท่านเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ประเด็นที่ 1 ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร ภายหลังสิ้นสุดสงครามเวียดนามในปี พ.ศ. 2518 และภายหลังประเทศเวียดนามทั้งภาคเหนือ และภาคใต้รวมกันเป็นประเทศเดียวกันในปี พ.ศ. 2519 มีความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนาม รัฐบาลไทยซึ่งดำเนินนโยบายต่างประเทศตามหลังตะวันตกโดยเฉพาะ “สหรัฐอเมริกา” ซึ่งไทยเรียกว่า “มหามิตร” ทำให้ไทยมองประเทศเพื่อนบ้านที่มีอุดมการณ์แตกต่างจาก “สหรัฐอเมริกา” และ “ไทย” ไปในลักษณะศัตรู ซึ่งก็คือ กลุ่มประเทศอินโดจีน ทั้ง ๆ ที่กลุ่มประเทศอินโดจีนทั้งสาม คือ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ล้วนแต่เป็นประเทศที่มีชนบทร่วมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ใกล้เคียงกับไทยมากกว่าสหรัฐอเมริกา แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้นก็ให้การสนับสนุนสหรัฐอเมริกาเต็มที่ เพราะหวังผลการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาสาธารณูปโภค รวมถึงการป้องกันประเทศที่สหรัฐอเมริกาคงให้ตอบแทน ซึ่งในที่สุดเมื่อสหรัฐอเมริกาพ่ายแพ้ในสงคราม และถอนกำลังกลับประเทศทั้งหมด ทำให้ไทยอยู่ในสภาพที่ต้องมีปัญหากับประเทศเพื่อนบ้าน และเกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าภายหลังเวียดนามภาคเหนือกับภาคใต้จะรวมกันเป็นประเทศเดียวกันในปี 2519 และได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยแล้ว แต่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในระยะแรกก็ไม่ราบรื่นนัก อันส่งผลมาจากความบาดหมางในช่วงสงคราม

ประเด็นที่ 2 การที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี พ.ศ.2521 ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร และภายหลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า การที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชา ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างชัดเจน เพราะการที่กองกำลังทหารของเวียดนามเข้ามาประชิดชายแดนไทย - กัมพูชา และมีการรุกรานชายแดนเข้ามาในเขตไทย ทำให้ไทยซึ่งแต่เดิมหวาดระแวงภัยจากเวียดนามอยู่ก่อนแล้ว จึงแสดงปฏิกิริยาต่อต้านเวียดนามอย่างรุนแรง โดยไทยร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการประณามเวียดนามผ่านองค์การสหประชาชาติ ทำให้ความสัมพันธ์ไทยกับเวียดนามตกต่ำถึงขีดสุด และภายหลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชา จึงเป็นจุดเริ่มต้นอีกครั้งที่ประเทศทั้งสองกลับมาปรับปรุงความสัมพันธ์กันใหม่ ซึ่งจากจุดเปลี่ยนของความสัมพันธครั้งนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามก็ดีขึ้น โดยลำดับมาจนถึงปัจจุบัน

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ด้านประวัติศาสตร์การที่ท่านโฮจิมินห์ได้เคยมาอาศัยในประเทศไทย ถือเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจต่อทั้งชาวไทยและชาวเวียดนาม เพราะการที่วีรบุรุษของประเทศหนึ่งได้เคยมาอาศัยดินแดนของอีกประเทศหนึ่งในการต่อสู้เพื่อเอกราชของประเทศของตนย่อมจะสร้างความผูกพันระหว่างประชาชนของประเทศทั้งสองเข้าด้วยกันว่าครั้งหนึ่งประเทศของเราทั้งสองได้เคยมีหน้าประวัติศาสตร์ผูกพันร่วมกัน ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจนั้น ถึงแม้ทั้งสองประเทศจะยังมีระบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน แต่ในปัจจุบันความแตกต่างทางการเมืองไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองอีกต่อไป ในทางเศรษฐกิจนั้น ไทยและเวียดนามต่างเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยมีมูลค่าการค้าขายระหว่างกันเพิ่มมากขึ้นทุกปี มีการส่งเสริมการลงทุนของไทยในเวียดนามเพิ่มมากขึ้น หลังจากเศรษฐกิจของไทยเริ่มฟื้นตัว และสินค้าไทยก็ยังเป็นที่นิยมในหมู่ชาวเวียดนาม ทางด้านการศึกษา แม้ว่าในความเป็นจริงจะดูเหมือนว่าการศึกษาของไทยเหนือกว่าเวียดนาม แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ในมุมมองของนักวิชาการทางการศึกษาได้ให้ทัศนะว่า ระบบการศึกษาของเวียดนามจะสอนให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดตั้งแต่เด็ก ไม่ใช่สอนให้ท่องจำเหมือนระบบการศึกษาของเด็กไทย โดยครูชาวเวียดนามจะมอบหมายการบ้านให้นักเรียนชาวเวียดนามได้คิดได้ทำ 5 ข้อทุกวันคือ

- วันนี้เกิดเหตุการณ์อะไรในบ้านของตนเองบ้าง
- วันนี้เกิดเหตุการณ์อะไรในชุมชนของตนเองบ้าง

- วันนี้เกิดเหตุการณ์อะไรในโรงเรียนของตนเองบ้าง
- วันนี้เกิดเหตุการณ์อะไรในประเทศของพวกเขาบ้าง
- วันนี้เกิดเหตุการณ์อะไรในโลกของพวกเขาบ้าง

ทำให้เด็กนักเรียนมีความคิดกว้างขวาง รู้จักโลกกว้าง และต้องหมั่นศึกษาหาความรู้โดยการติดตามข่าวสารตลอดเวลา ซึ่งทำให้เด็กนักเรียนชาวเวียดนามโดยส่วนใหญ่มีความคิดที่ฉลาดและรู้ทันคน ทำให้โดยทั่วไประบบการศึกษาของเวียดนามที่ดูเหมือนจะขาดอุปกรณ์การศึกษาและสื่อการสอนต่าง ๆ แต่ระบบการเรียนการสอนของเวียดนามถือว่ามีความสูงมาก ไม่แพ้ประเทศที่พัฒนาแล้วหลาย ๆ ประเทศ และวิชาที่นักเรียนชาวเวียดนามนิยมเลือกเรียนกันมาก คือ คณิตศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาของไทยอาจศึกษาได้จากเวียดนาม

ประเด็นที่ 4 ปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามจากอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างไร

- การที่ท่านประธานโฮจิมินห์ ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก่อนกลับไปต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม
- การที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้ชาวเวียดนามที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย
- การที่ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2519
- การที่ไทยสนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2538
- การสนับสนุนของประเศมหาอำนาจที่มีต่อทั้งไทยและเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การที่ท่านโฮจิมินห์ได้เคยมาอาศัยในประเทศไทย ถือเป็นสิ่งน่าภาคภูมิใจที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยกับเวียดนาม ในประเด็นของสนับสนุนของประเศมหาอำนาจที่มีต่อไทยและเวียดนาม ก็มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองอย่างชัดเจน เพราะในช่วงสงครามเวียดนามนโยบายต่างประเทศของไทยอิงกับสหรัฐอเมริกาอย่างชัดเจน ในขณะที่ภายหลังสิ้นสุดสงครามเวียดนาม ไทยก็เริ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เวียดนามจึงหันไปพึ่งพาความช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียต และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สหภาพโซเวียตมาคานอำนาจกับการขยายอิทธิพลของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะในยุคหนึ่งนั้นเวียดนามเกิดความขัดแย้งกับจีนอย่างรุนแรงต่อการที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารรุกรานกัมพูชา ซึ่งจีนถือว่ากัมพูชานั้นเป็นดินแดนที่จีนให้ความช่วยเหลือ กลุ่มครองและสนับสนุนรัฐบาลเขมรแดง จีนจึงทำ “สงครามสังขอน” เวียดนามในปี

ในปี 2522 ประกอบกับเวียดนามเองก็มีความขัดแย้งในปัญหาหมู่เกาะพาราเซลและหมู่เกาะสแปรตลีย์ในทะเลจีนใต้กับจีนอยู่ก่อนแล้ว ไทยจึงอาศัยความใกล้ชิดกับจีน ใช้จีนเป็นประเทศที่คานอำนาจกับเวียดนามแทนที่สหรัฐอเมริกา

ในประเด็นผู้อพยพชาวเวียดนามนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามกล่าวคือ รัฐบาลไทยในสมัยนั้นไม่มั่นใจในความจงรักภักดีของผู้อพยพชาวเวียดนาม จึงไม่ได้มีการพิจารณาให้สถานะทางกฎหมายแก่ชาวเวียดนามอพยพเหล่านี้ และมีการมองภาพในแง่ลบว่าชาวเวียดนามอพยพเหล่านี้จะมีส่วนสนับสนุน และเป็นสายลับให้กับทางเวียดนาม จนถึงขั้นมีการออกกฎควบคุมการเดินทาง ห้ามชาวเวียดนามเดินทางออกนอกจังหวัดที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ หากจะเดินทางต้องมีการขออนุญาตผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ ก่อน ซึ่งทำให้ประชาชนชาวไทยมองภาพคนเวียดนามเหล่านั้นในแง่ลบ เกิดความขัดแย้งและมีการต่อต้านชาวเวียดนามในหลาย ๆ จังหวัด ซึ่งรัฐบาลเวียดนามก็เฝ้าติดตามดูการกระทำของรัฐบาลไทยต่อประชาชนชาวเวียดนามเหล่านี้มาตลอด เพราะเวียดนามเองก็มองว่าประชาชนชาวเวียดนามอพยพเหล่านี้เป็นหนึ่งในพลเมืองของตน จึงส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองอย่างเห็นได้ชัด

ประเด็นที่ 5 หลังจากเวียดนามใช้นโยบายปฏิรูปพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Doi Moi) และไทยได้ประกาศใช้นโยบายการแปรสนามรบให้เป็นตลาดการค้า ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามเป็นไปในลักษณะทางเศรษฐกิจมากขึ้นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า นโยบายแปรสนามรบให้เป็นตลาดการค้าของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ถือเป็นมิติใหม่ของการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านกลุ่มประเทศอินโดจีน โดยเฉพาะเวียดนามในยุคนี้ที่ต้องการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจเป็นเสรีนิยม ส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ ตามนโยบายปฏิรูปพัฒนาทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้นักลงทุนไทยต่างหมายปองที่จะไปลงทุนยังต่างประเทศ เมื่อได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล จึงเดินทางไปลงทุนในเวียดนามกันมาก ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศให้มากขึ้น

ประเด็นที่ 6 ตลอด 25 ปี ของความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ประเทศทั้งสองจะร่วมมือแก้ไขร่วมกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศอยู่ในช่วงที่ดีที่สุด และทั้งไทยและเวียดนามควรจะแสดงความร่วมมือกัน ส่งเสริมความสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระดับประชาชน รัฐบาลไทยควร ปรับปรุงระบบการศึกษาให้เด็กไทยได้เรียนรู้

และรู้จักประเทศเพื่อนบ้านให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้เด็กไทยได้รู้จักและคุ้นเคยกับเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแปลหนังสือวรรณกรรมหรือวรรณคดีของประเทศเพื่อนบ้านเป็นภาษาไทย เพื่อเด็กไทยได้อ่านแล้วจะได้เข้าใจหรือรู้จักสังคมของประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวเปรียบเทียบกับในขณะที่ยังเด็กนักเรียนไทยไม่รู้จัก ไม่เคยอ่านวรรณคดีของเวียดนามเลย แต่ในทางกลับกันที่เวียดนามมีการแปลวรรณคดี “พระอภัยมณี” ของท่านสุนทรภู่เป็นภาษาเวียดนามให้เด็ก ๆ ชาวเวียดนามได้อ่านและได้รู้จักสังคมและวัฒนธรรมไทยจากวรรณคดีไทย นอกจากนี้การส่งเสริมให้เรียนรู้ภาษาก็มีผลต่อความเข้าใจและเรียนรู้ซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้นในอนาคต ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ในขณะที่ยังภาษาไทยกำลังได้รับความนิยมจากนักเรียนนักศึกษาชาวเวียดนาม แต่ในประเทศไทยมีเพียงไม่กี่สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาภาษาเวียดนาม เพราะขาดการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจังจากรัฐ รัฐบาลไทยควรจะประสานความร่วมมือกับรัฐบาลเวียดนามในการส่งบุคลากรมาสอนภาษาเวียดนามให้แก่เด็กนักเรียนนักศึกษาชาวไทยตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้มากขึ้น

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่าประเด็นที่มีกลุ่มเวียดนามเสรีเข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการพยายามโฆษณาชวนเชื่อหรือปฏิบัติการล้มล้างรัฐบาลเวียดนามที่มาจากพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อต้องการเปลี่ยนระบอบการเมืองของเวียดนามให้เป็นระบบเสรีนิยมหลายพรรคการเมืองนั้น อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองได้ รัฐบาลไทยจะต้องแสดงความจริงใจให้รัฐบาลเวียดนามได้เห็นและรับรู้อย่างชัดเจนว่า ไทยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนกลุ่มเวียดนามเสรีเหล่านี้แต่อย่างใด มิฉะนั้นอาจกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ที่ดีในขณะนี้ก็เป็นได้ เพราะรัฐบาลเวียดนามถือว่ากลุ่มเวียดนามเสรีเหล่านี้เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของเวียดนามในปัจจุบัน

4.6 บทวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักวิชาการฝ่ายไทย

ในกรณีนักวิชาการฝ่ายไทยนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเป็นผู้ที่สนใจทางการศึกษา จึงได้แสดงทัศนะส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษา รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับเวียดนามโดยการส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ภาษาและวรรณคดีระหว่างประเทศทั้งสองให้มากขึ้น ทางด้านความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์มีทัศนะตรงกับทฤษฎีการเมืองเกี่ยวพัน (Linkage Politics Theory) กล่าวคือการที่ในช่วงสงครามเวียดนาม ไทยได้กำหนดนโยบายต่างประเทศโดยอิงเข้ากับสหรัฐอเมริกา เพราะไทยต้องการให้สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศด้านสาธารณสุขต่าง ๆ และเหตุผลสำคัญก็คือไทยต้องการให้สหรัฐอเมริกาช่วยปกป้องไทยหากถูกฝ่ายคอมมิวนิสต์รุกราน ไทยจึงยอมให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทย ซึ่งจะเห็น

ได้ว่าการเมืองภายในประเทศของไทยส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของชาติ (National Interests) เป็นหลัก คือ ผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วที่ไทยจะได้รับผลตอบแทนจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อสหรัฐอเมริกาถอนตัวออกจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังสิ้นสุดสงครามเวียดนาม ไทยก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศเสียใหม่ โดยหันไปให้การรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่นำโดยรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์ ถึงแม้ว่าไทยจะยังเกรงกลัวภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน ไทยจึงต้องให้การรับรองรัฐบาลเวียดนาม และได้ตัดสินใจสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามในปี 2519 หรือในประเด็นของการสนับสนุนของประมุขแห่งรัฐที่มีต่อไทยและเวียดนามก็สะท้อนถึงทฤษฎีการเมืองเกี่ยวพันอย่างชัดเจน เพราะในขณะที่เวียดนามดึงเอาสหภาพโซเวียตเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในฐานะประเทศผู้ให้การช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหารต่อเวียดนาม ไทยเองก็ได้เพิ่มความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีนมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อที่จะให้จีนมาคานอำนาจกับการขยายอิทธิพลของสหภาพโซเวียตและเวียดนามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แสดงให้เห็นว่าระบบระหว่างประเทศสัมพันธ์กับระบบการเมืองภายในประเทศตามทฤษฎีที่ Rosenau ได้กล่าวเอาไว้ในส่วนของระบบการเมืองกับสภาพแวดล้อมในประเด็นที่ว่า “ผลจากสภาพแวดล้อม” (Environment Output) คือ ผลของพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายนอกประเทศหรือในสังคมโลกได้ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมภายในประเทศใดประเทศหนึ่ง

4.7 นักวิชาการฝ่ายเวียดนาม

บุคคลที่ให้สัมภาษณ์มี 1 ท่านคือ อาจารย์ Dinh Phan Khoi จากมหาวิทยาลัย Vinh ประเทศเวียดนาม โดยอาจารย์ Dinh Phan Khoi ได้เดินทางมาประเทศไทยพร้อมคณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัย Vinh รวม 20 ท่าน ในช่วงเดือนมีนาคม ปี 2545 ที่ผ่านมา เพื่อทัศนศึกษาเยี่ยมชมและแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิชาการกับสถาบันการศึกษาของไทย

ประเด็นที่ 1 ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามเวียดนามในปี พ.ศ.2518 และภายหลังจากที่เวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้รวมกันเป็นประเทศเดียวกันในปี พ.ศ. 2519 มีความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อความสัมพันธ์ต่อทั้งสองประเทศ เพราะการที่เวียดนามมีการเมืองการปกครองนำโดยพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นการเมืองการปกครองระบบพรรคเดียว แต่ประเทศไทยมีพรรคการเมือง

เมืองหลายพรรคกลับกันจัดตั้งรัฐบาล และรัฐบาลไทยในยุคสงครามเวียดนามมีนโยบายต่อต้านระบบคอมมิวนิสต์ โดยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา ทำให้เกิดความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศทั้งสอง และภายหลังที่เวียดนามได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยภายหลังการรวมประเทศ ความสัมพันธ์ก็ดีขึ้นมากโดยลำดับ เพราะทั้งสองประเทศต่างพยายามปรับความสัมพันธ์และทำความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าทั้งสองประเทศจะยังมีความแตกต่างทางการเมือง แต่ก็ไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองอีกต่อไป

ประเด็นที่ 2 การที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี พ.ศ.2521 ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร และภายหลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า เวียดนามใช้กองกำลังทางทหารเข้าไปช่วยเหลือประชาชนชาวกัมพูชาให้รอดพ้นจากการกดขี่และทำทารุณกรรมของระบบการปกครองของพลพตและรัฐบาลเขมรแดงไม่ได้มองว่าเป็นการรุกราน แต่ได้แสดงทัศนะว่าการใช้กองกำลังทางทหารของเวียดนามในครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในแง่ลบ เพราะทำให้ไทยหวาดระแวงว่า เวียดนามจะใช้กองกำลังทางทหารกับไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ภายหลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างทั้งสองประเทศ แต่ไม่ใช่ปัจจัยประการเดียว เพราะในช่วงนั้นทั้งไทยและเวียดนามต่างก็มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ ทำให้ทั้งสองต่างประเทศเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างกันทางเศรษฐกิจมากขึ้น จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศให้ดีขึ้น

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ด้านประวัติศาสตร์การที่ท่านโฮจิมินห์เคยมาอาศัยอยู่ในเมืองไทย โดยได้รับความช่วยเหลืออย่างดีจากคนไทย มีส่วนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามและไทยในอดีตมีความสัมพันธ์ที่ดี และส่งผลดีมาถึงยุคปัจจุบันด้วย เพราะหลังจากที่ทั้งสองประเทศตกลงที่จะพัฒนาบ้านและชุมชนที่ท่านโฮจิมินห์เคยอยู่อาศัยในจังหวัดนครพนมให้เป็นแหล่งศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ของความสัมพันธ์ทั้งสองชาติแล้ว ก็ส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ต่อไปในอนาคตด้วย ทางด้านเศรษฐกิจนั้น เนื่องจากสินค้าไทยได้รับความนิยมอย่างสูงในหมู่ชาวเวียดนาม เพราะคุณภาพดีราคาถูก จึงเสนอแนะว่าทั้งสองประเทศควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการค้าขายและการลงทุนระหว่างกัน โดยนักธุรกิจไทยควรจะไปลงทุนในเวียดนามให้มากขึ้น และไทยควรถ่าย

ทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตต่าง ๆ ให้แก่เวียดนามบ้าง แต่ไม่ใช่ลักษณะครอบงำ ควรจะเป็นลักษณะการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน ด้านสังคมและวัฒนธรรมเนื่องจากทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกันทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการทำความรู้จักและเข้าใจกันระดับประชาชนประชาชนให้มากขึ้น เพราะผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าคนเวียดนามยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทยและคนไทยค่อนข้างน้อย ควรส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาซึ่งกันและกันให้มากขึ้น เพราะภาษาจะเป็นปัจจัยนำไปสู่ความเข้าใจและร่วมมือในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษาควรมีการส่งเสริม โครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น อยากให้รัฐบาลไทยเพิ่มจำนวนทุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาวเวียดนามให้ได้มาศึกษาต่อในประเทศไทย

ประเด็นที่ 4 ปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามจากอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างไร

- การที่ท่านประธานโฮจิมินห์ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก่อนกลับไปต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม
- การที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้ชาวเวียดนามที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย
- การที่ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2519
- การที่ไทยสนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2538
- การสนับสนุนของประเศมหาอำนาจที่มีต่อทั้งไทยและเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า ในอดีตอิทธิพลของประเศมหาอำนาจมีผลต่อทั้งไทยและเวียดนาม โดยเฉพาะในช่วงที่มีความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งไทยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา ในขณะที่เวียดนามได้รับการสนับสนุนจากสหภาพโซเวียตทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามและไทยเป็นความสัมพันธ์ที่มีมหาอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องความสัมพันธ์จึงไม่ราบรื่น แต่เมื่อประเทศทั้งสองสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันในปี 2519 และมีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้ในระดับสูงของประเทศเพิ่มมากขึ้น ประเทศทั้งสองต่างพยายามร่วมมือร่วมใจแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งและความไม่เข้าใจด้านต่าง ๆ รวมถึงการลงนามข้อตกลงด้านต่าง ๆ กับไทย ทำให้ความสัมพันธ์ดีขึ้นเรื่อย ๆ และในที่สุดเมื่อไทยและประเทศอาเซียนสนับสนุนและต้อนรับให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ ก็ดีขึ้นมากภายใต้ความร่วมมือของประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า

ผู้อพยพชาวเวียดนามซึ่งปัจจุบันได้เป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนามนั้นจะเป็นแรงสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทยในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต เพราะชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเหล่านี้ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีกว่าหากเปรียบเทียบกับชาวเวียดนามในประเทศเวียดนาม รัฐบาลไทยจึงควรสนับสนุนให้กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเหล่านี้ให้มีการติดต่อทางการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับเวียดนามให้มากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 5 หลังจากเวียดนามใช้นโยบายปฏิรูปพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Doi Moi) และไทยได้ประกาศใช้นโยบายการแปรสนามรบให้เป็นตลาดการค้า ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามเป็นไปในลักษณะทางเศรษฐกิจมากขึ้นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า นโยบายปฏิรูปพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Doi Moi) ถือเป็นสิ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในเวียดนาม ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของเวียดนาม ทำให้มีการเพิ่มกำลังและผลิตผลมากขึ้น รวมถึงการเข้ามาลงทุนของต่างชาติเพิ่มมากขึ้นทำให้ประชาชนชาวเวียดนามมีงานทำมากขึ้นกว่าเดิมที่จะทำแต่ด้านเกษตรกรรม ซึ่งในขณะเดียวกันนั้นประเทศไทยเองก็ได้ใช้นโยบายการแปรสนามรบให้เป็นตลาดการค้า ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามเอง ทำให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศดีขึ้นมาก เห็นได้จากตัวเลขการค้า การนำเข้า-ส่งออกที่เพิ่มมากขึ้น เพราะสินค้าไทยก็ได้รับความนิยมในหมู่ประชาชนชาวเวียดนามหลายชนิด เช่น จักรยานยนต์ สินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น

ประเด็นที่ 6 ตลอด 25 ปีของความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ประเทศทั้งสองจะต้องร่วมมือแก้ไขร่วมกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า โดยภาพรวมแล้วความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามในยุคปัจจุบันถือว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีที่สุด นับตั้งแต่สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศทั้งสองในปี 2519 เป็นต้นมา เพราะปัจจัยหลายประการดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งประเทศทั้งสองควรส่งเสริมและให้ความร่วมมือระหว่างกันให้มากขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีการร่วมมือระดับประชาชน เพราะคนเวียดนามเองก็รู้จักประเทศไทยและคนไทยน้อยเกินไป และคนไทยเองก็คิดว่าคงจะรู้จักประเทศเวียดนามและคนเวียดนามน้อยมาก เพราะหากความสัมพันธ์ระดับประชาชนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นแล้ว ก็จะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้านต่อไป ในระดับรัฐบาล รัฐบาลเวียดนามต้องเรียนรู้เรื่องการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ อีกมาก จึงจำเป็นต้องร่วมมือกับประเทศไทยและประเทศในอาเซียนอื่น ๆ เพื่อที่จะศึกษาเป็นรูปแบบในการพัฒนา

ประเทศเวียดนามต่อไป เพราะการที่เวียดนามตกอยู่ในภาวะสงครามหลายปี ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาที่ล่าช้ากว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน

4.8 บทวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักวิชาการฝ่ายเวียดนาม

ในกรณีนักวิชาการชาวเวียดนามท่านนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงการที่ไทยและเวียดนามมีความคล้ายคลึงกันทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เพราะเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ ทำให้ทั้งไทยและเวียดนามมีลักษณะร่วมทางสังคมและวัฒนธรรมหลายอย่างที่จะเอื้ออำนวยและส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งจะสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดภูมิภาคนิยม (Regionalism) ตามแนวทางสหพันธ์นิยม (Federalism) ซึ่งเป็นการศึกษาจากความสนใจการรวมกลุ่มของรัฐ โดยการรวมกลุ่มของประเทศควรเริ่มจากการรวมตัวเป็นทางการก่อน หลังจากนั้นคนในแต่ละประเทศที่เข้ามารวมกันก็จะปรับตัวเข้าหากันได้เอง ซึ่งนักวิชาการทางสหพันธ์นิยมกล่าวเพิ่มเติมว่า วิธีการรวมประเทศวิธีนี้ ประเทศที่มารวมกันจะต้องประกอบด้วยคนที่มีลักษณะร่วมกันบางอย่าง เช่น มีวัฒนธรรม ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกัน หรือต้องอยู่ใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ด้วย ซึ่งในกรณีศึกษาความสัมพันธ์ไทยกับเวียดนามนี้ การที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงความคล้ายคลึงกันของประเทศทั้งสองในหลายๆด้าน ย่อมจะส่งผลดีต่อการรวมกลุ่มของทั้งไทยและเวียดนาม ซึ่งเวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนแล้วตั้งแต่ปี 2538 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 7 ปี จะเห็นได้ชัดว่าเวียดนามได้เกิดการปรับตัวภายในประเทศหลาย ๆ อย่าง มีการเดินทางของชาวเวียดนามออกนอกประเทศมากขึ้น และชาวต่างชาติรวมถึงชาวไทยก็เดินทางไปเวียดนามมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้จักกันมากขึ้นระหว่างชาวเวียดนามกับชาวไทย รวมถึงประชาชนในประเทศอาเซียนอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้การรวมตัวระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกันตาม แนวคิดภูมิภาคนิยมเป็นไปได้ดี และประสบความสำเร็จในการรวมกลุ่มระดับภูมิภาค

4.9 ประชาชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

บุคคลที่ให้สัมภาษณ์มี 5 ท่าน คือ

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 นายเตียว เหยียน อายุ 79 ปี ชาวบ้านบ้านนาจอก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 นางธนาภา ทวีกิจถาวร อายุ 34 ปี เจ้าของร้านอาหารเวียดนาม หนองคายແໜ່ງເມືອງ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (พื้นเพเดิมเป็นชาวจังหวัดหนองคาย)

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 นางสาวลัดดา พนมอุปัทม์ อายุ 45 ปี อาจารย์ 3 ระดับ 7

โรงเรียนบ้านน้อยใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4 นายสมศักดิ์ พูนกิจวัฒนา อายุ 50 ปี ชาวบ้านบ้านดอนโง่ง อำเภอ

เมือง จังหวัดนครพนม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5 นางสาวอรุษา ปราบใหญ่ อายุ 25 ปี นักศึกษามหาวิทยาลัย

ศิลปากร กรุงเทพมหานคร พื้นเพเดิมเป็นชาวอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ประเด็นที่ 1 ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามเวียดนามในปี พ.ศ. 2518 และภายหลังจากประเทศเวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้รวมกันเป็นประเทศเดียวกันในปี พ.ศ. 2519 มีความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่านแสดงทัศนะตรงกันว่า ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างเห็นได้ชัด เพราะการที่รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงว่าระบอบคอมมิวนิสต์เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศไทย ทำให้ชาวไทยสร้างภาพลักษณ์ว่า คอมมิวนิสต์เป็นสิ่งที่น่ากลัวและอันตราย ดังนั้นเมื่อเวียดนามปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ ชาวไทยจึงสร้างภาพลักษณ์ในแง่ลบว่า ชาวเวียดนามอพยพรวมถึงชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจะเป็นพวกนิยมคอมมิวนิสต์ที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศไทย เพราะมีการเสนอข่าวว่าชาวเวียดนามอพยพที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำตัวเป็นสายลับและให้การสนับสนุนฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามอย่างลับ ๆ ทำให้ชาวเวียดนามอพยพ รวมถึงชาวไทยเชื้อสายเวียดนามถูกตั้งข้อรังเกียจจากกลุ่มชาวไทยจนกลายเป็นการกระทบกระทั่งกันระหว่างคน 2 กลุ่ม 2 เชื้อชาติ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 และท่านที่ 4 กล่าวว่า ทางรัฐบาลไทยมีการส่งกองกำลังทหารเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ เพื่อสอดส่องดูว่าชาวบ้านในหมู่บ้านทั้งสองมีผู้ใดมีพฤติกรรมเข้าข้างหรือให้การช่วยเหลือกลุ่มคอมมิวนิสต์บ้าง แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ในหมู่บ้านทั้งสองหมู่บ้านถึงแม้จะเป็นชาวเวียดนามอพยพ และชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม แต่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจกิจกรรมทางการเมืองของฝ่ายคอมมิวนิสต์มากนัก พยายามทำมาหากินไปตามปกติ เพราะไม่อยากมีปัญหาเกี่ยวกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ของทางการไทย ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 และท่านที่ 4 ซึ่งมีบรรพบุรุษเป็นชาวเวียดนามที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองไทยตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายเมื่อเกือบ 100 ปีมาแล้ว ทั้งสองท่านจึงได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่ก็ถูกตั้งข้อรังเกียจโดยกลุ่มคนไทยด้วย เพียงเพราะถือว่าเป็นคนที่มีเชื้อสายเวียดนาม ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2

กล่าวว่า ที่หนองคายหากครอบครัวชาวเวียดนามอพยพบ้านโคกบหาสมาคมกับครอบครัวชาวไทย ก็จะถูกตั้งข้อรังเกียจจากครอบครัวชาวเวียดนามอพยพบ้านอื่น ไม่ให้ลูก ๆ มาเล่นหรือมาเรียนด้วย ทำให้เกิดการแบ่งแยกทางเชื้อชาติระหว่างคนเชื้อสายไทยและเชื้อสายเวียดนามอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5 แสดงทัศนะว่า ภาพลักษณ์ที่ชาวไทยมองว่าคนเชื้อสายเวียดนามทุกคนเป็นพวกฝักใฝ่คอมมิวนิสต์ทำให้เกิดการแบ่งแยก และทำให้ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามพยายามปฏิเสธความเป็นเชื้อสายเวียดนามของตนเองเพราะไม่ต้องการมีปัญหาเกี่ยวกับทางราชการไทยและกับกลุ่มชาวไทยที่เป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ เหล่านี้ก็มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างไทยกับเวียดนามนั่นเอง และในประเด็นที่ว่าภายหลังประเทศเวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้รวมกันเป็นประเทศเดียวกัน และสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยในปี พ.ศ. 2519 นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, ท่านที่ 3 และท่านที่ 4 แสดงทัศนะว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามดีขึ้นเรื่อย ๆ เพราะรัฐบาลของประเทศทั้งสองต่างพยายามเจรจาและแก้ปัญหาระหว่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาชาวเวียดนามอพยพในประเทศไทย ซึ่งทางการไทยมีการผ่อนปรนกฎข้อบังคับต่อชาวเวียดนามอพยพมากขึ้น ทำให้ชาวเวียดนามอพยพในนครพนมสามารถประกอบอาชีพและทำงานหลาย ๆ อย่างได้มากขึ้น จากเดิมที่มีการจำกัดการทำงานของชาวเวียดนามอพยพ รวมถึงการอนุญาตให้เด็ก ๆ ชาวเวียดนามอพยพได้เข้าเรียนในโรงเรียนของทางรัฐบาลไทยได้ แต่ยังคงห้ามไม่ให้มีการเรียนการสอนภาษาเวียดนาม ซึ่งในกรณีการเรียนการสอนภาษาเวียดนามนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, ท่านที่ 3 และท่านที่ 4 กล่าวว่าในเวลานี้หลังจากเลิกเรียนจากโรงเรียนทั่วไปแล้ว ผู้ปกครองชาวเวียดนามอพยพจะนัดแนะ สถานที่ที่จะลักลอบพาเด็ก ๆ ไปเรียนภาษาเวียดนาม โดยจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเล็ก ๆ กลุ่มละ 5 – 10 คน และใช้สถานที่คือ บ้านของชาวเวียดนามอพยพหลังใดหลังหนึ่งสลับหมุนเวียนกันไปทุก ๆ วัน หลาย ๆ บ้าน เพื่อไม่ให้ทางการไทยสงสัยหรือจับได้ ทำให้เด็ก ๆ ชาวเวียดนามอพยพหรือชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสมัยสงครามเวียดนามยังคงพูด อ่าน เขียนภาษาเวียดนามได้มาจนถึงทุกวันนี้ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และท่านที่ 5 ได้แสดงทัศนะแตกต่างจากอีก 3 ท่านว่า ถึงแม้ไทยกับเวียดนามจะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันแล้วในปี 2519 แต่ก็ไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความสัมพันธ์ระดับประชาชนในท้องถิ่นแต่อย่างใด เพราะความขัดแย้งระหว่างชาวไทยกับชาวเวียดนามอพยพก็ยังคงมีอยู่ตลอดเวลา ชาวไทยยังคงไม่ชอบและแสดงพฤติกรรมรังเกียจชาวเวียดนามอพยพอยู่ต่อไป เพิ่งจะเริ่มคลี่คลายปัญหานี้ในภายหลัง

ประเด็นที่ 2 การที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี พ.ศ. 2521 ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร และภายหลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, ท่านที่ 2 และท่านที่ 5 แสดงทัศนะว่า การรุกรานกัมพูชาของทหารเวียดนามส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม เพราะไทยกลัวว่าเวียดนามจะทำการรุกรานไทยเป็นประเทศต่อไป ซึ่งได้เกิดปฏิกิริยาของทางการไทยในการออกกฎหมายเข้มงวดกับชาวเวียดนามอพยพมากขึ้นอีก เพราะทางการไทยกลัวว่าชาวเวียดนามอพยพจะให้การสนับสนุนหรือเป็นสายลับให้กับกองกำลังทหารเวียดนาม ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 และท่านที่ 4 ไม่แน่ใจในประเด็นนี้ จึงไม่ได้ให้คำตอบที่ชัดเจนในประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์หลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชา ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, ท่านที่ 2 และท่านที่ 5 ได้แสดงทัศนะว่า ความสัมพันธ์โดยรวมก็ดีขึ้น เพราะหลังการแก้ปัญหา กัมพูชา ความสัมพันธ์ไทยกับเวียดนามได้รับการแก้ไขปัญหามากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาชาวเวียดนามอพยพ ซึ่งรัฐบาลไทยก็เริ่มพิจารณาให้สถานะทางกฎหมายแก่ชาวเวียดนามอพยพ และชาวไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ ก็เริ่มให้การยอมรับและคบหาสมาคมกับชาวเวียดนามอพยพ และชาวไทยเชื้อสายเวียดนามมากขึ้น เพราะปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองหมดไป

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 และท่านที่ 2 แสดงทัศนะว่า การที่ท่านโฮจิมินห์เคยเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ถือเป็นความภาคภูมิใจของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่ได้มีโอกาสร่วมเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ไทย – เวียดนาม โดยการที่วีรบุรุษแห่งชาติของเวียดนามได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, ท่านที่ 4 และท่านที่ 5 แสดงทัศนะว่า ไม่ได้คิดว่าจะมีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์แต่อย่างใดเพราะเป็นเรื่องในอดีต แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านแสดงทัศนะตรงกัน ในประเด็นความสัมพันธ์ทางการเมืองว่ามีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศอย่างมาก เพราะการเมืองนอกจากจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามอย่างชัดเจน ในกรณีการถูกจำกัดสิทธิต่าง ๆ และการถูกตั้งข้อรังเกียจจากชาวไทย ด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านแสดงทัศนะตรงกันว่า หลังจากทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดีขึ้น ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งสองก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมีการค้าขายแดนจากไทย ข้ามผ่านไปลาว แล้วนำเข้าในเวียดนาม ประกอบกับสินค้าไทยก็ได้รับความนิยมในหมู่ชาวเวียดนาม ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, ท่านที่ 3, ท่านที่ 4 และท่านที่ 5 อยากสนับสนุนรัฐบาลไทยให้สร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง

แห่งที่ 2 ที่จังหวัดนครพนม เพื่อจะได้ส่งเสริมการค้าขายระหว่างไทย - ลาว - เวียดนามให้มากขึ้น เพราะระยะทางจากนครพนมข้ามไปเมืองท่าแขกของลาว ต่อไปยังเมืองวินห์ของเวียดนามมีระยะทางใกล้เคียงแค่ 200 กว่ากิโลเมตร ซึ่งหากสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 สร้างเสร็จก็จะเป็นประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ และจะมีส่วนเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทย - ลาว - เวียดนาม ด้านการศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, ท่านที่ 3 และท่านที่ 5 แสดงทัศนะว่าในปัจจุบันทราบว่ามึ่นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวเวียดนามที่ได้รับทุนการศึกษามาศึกษาต่อในประเทศไทยจำนวนมาก ซึ่งคิดว่าการที่ประเทศทั้งสองส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษาเช่นนี้จะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในอนาคต เพราะเมื่อนักศึกษาชาวเวียดนามได้มาศึกษาในประเทศไทย ก็จะได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทย รวมถึงจะได้เข้าใจและรู้จักประเทศไทยและชาวไทยมากขึ้น ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านแสดงทัศนะตรงกันในประเด็นที่ว่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยและชาวเวียดนามส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน ทำให้ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามส่วนใหญ่ในปัจจุบันปรับตัวให้เข้ากับ ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยแล้ว เช่น พิธีขึ้นบ้านใหม่ หรือพิธีแต่งงาน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาประเพณีเดิมของเวียดนามไว้ด้วย เช่น วันตรุษญวน (เต๋ต) หรือพิธีศพ ซึ่งชาวไทยเชื้อสายเวียดนามส่วนใหญ่ยังนิยมใช้วิธีการฝังศพมากกว่าการเผาศพ ในส่วนของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 และท่านที่ 5 ซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ได้แสดงทัศนะว่า ในอดีตมีการแยกทำพิธีมิสซา(การสวดอธิษฐานต่อพระผู้เป็นเจ้า)ในโบสถ์ระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาคริสต์กับชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เพราะชาวไทยทำพิธีมิสซาเป็นภาษาไทย ในขณะที่ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามทำพิธีมิสซาเป็นภาษาเวียดนาม แต่ในปัจจุบันที่โบสถ์หนองแสง ซึ่งเป็นชุมชนชาวคาทอลิกที่ใหญ่ที่สุดของอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ทั้งชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามต่างทำพิธีมิสซาด้วยกันโดยใช้ภาษาไทยภาษาเดียว ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4 แสดงทัศนะว่า ครอบครัวของตนรับประทานทั้งข้าวเจ้าเหมือนชาวเวียดนาม และรับประทานข้าวเหนียวเหมือนชาวไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั่วไป ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า ในอดีตชาวเวียดนามอพยพได้รับความเมตตาช่วยเหลือจากชาวไทยในขณะที่อยู่พวยพณีภัยสงครามมาอาศัยอยู่ในประเทศไทย จึงได้รับการปลูกฝังว่า อย่าทำตัวผิดกฎหมายหรือขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เพราะจะทำให้ชาวไทยไม่ชอบไม่พอใจ เพราะในความจริงชาวไทยส่วนใหญ่เป็นคนใจดี มีเมตตา ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า จะสังเกตเห็นได้ว่าผู้ที่ทำผิดกฎหมายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม และโดนตำรวจจับส่วนใหญ่จะไม่ใช่ว่าชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 กล่าวเพิ่มเติมว่า สังคมเวียดนามเป็นสังคมปิดมากกว่าสังคมไทย ความกล้าแสดงออกทางความคิดของชาวเวียดนามจะมึ่น้อยกว่า

สังคมไทย และผู้หญิงในสังคมเวียดนามยังมีสิทธิไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย ซึ่งในจุดนี้สังคมไทยจะเด่นชัดกว่า เพราะผู้หญิงไทยในสังคมปัจจุบันสามารถแสดงออกทางความคิดและมีสิทธิต่าง ๆ มากขึ้น

ประเด็นที่ 4 ปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามจากอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างไร

- การที่ท่านประธานโฮจิมินห์ ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก่อนกลับไปต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม
- การที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้ชาวเวียดนามที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย
- การที่ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2519
- การที่สนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2538
- การสนับสนุนของประเทมหาอำนาจที่มีต่อทั้งไทยและเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 และท่านที่ 2 แสดงทัศนะว่า การที่ไทยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา และเวียดนามได้รับการสนับสนุนจากสหภาพโซเวียตส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างเห็นได้ชัด เพราะทางฝ่ายไทยก็มีการออกสื่อทางวิทยุมีเนื้อหาต่าง ๆ โจมตีฝ่ายคอมมิวนิสต์ ในขณะที่เดียวกันฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามก็ได้มีการกระจายเสียงผ่านทางสื่อวิทยุจากกรุงฮานอย แต่สามารถรับฟังได้บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 กล่าวว่า ชาวเวียดนามอพยพในบริเวณจังหวัดหนองคาย เรียกว่า สถานีวิทย Dai Bac Than ซึ่งฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็มีการกระจายเสียงโจมตีสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย ทั้งสองฝ่ายต่างโฆษณาชวนเชื่อโดยพยายามดึงกลุ่มชาวเวียดนามอพยพและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามร่วมเป็นกลุ่มเดียวกับตนให้ได้ ซึ่งก็มีชาวเวียดนามอพยพหลายๆ ครอบครัวและหมู่บ้านที่ได้แสดงความเห็นออกเห็นใจต่อทหารเวียดนามที่กำลังสู้รบกับศัตรูในเวียดนาม จึงมีการรวบรวมเงินทองส่งไปช่วยเหลือซึ่งทำให้กลุ่มชาวเวียดนามเหล่านี้ถูกเพ่งเล็งโดยทางราชการไทยมากยิ่งขึ้น และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวเวียดนามอพยพที่รักสงบที่ไม่ต้องการมีปัญหาเกี่ยวกับทางราชการไทย เพราะทางราชการไทยและชาวไทยมักจะคิดรวมว่าชาวเวียดนามอพยพทั้งหมดให้การช่วยเหลือเวียดนาม และไม่จงรักภักดีต่อฝ่ายไทยจึงเกิดความขัดแย้งกันขึ้น และแม้ในหมู่ชาวเวียดนามด้วยกันเองก็เกิดความคิดเห็นแตกแยกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ต้องการกลับไปช่วยเหลือกองทัพเวียดนามสู้รบกับข้าศึกในเวียดนาม (เวียดนามหัวเก่า) และกลุ่มที่ไม่ต้องการมีปัญหาเกี่ยวกับทางราชการไทย เพราะถือว่าปัจจุบันตนอาศัยอยู่ในดินแดนไทย (เวียดนามเสรี) ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 และท่านที่ 4 กล่าวแต่เพียงว่า โดย

ปกติไม่ได้สนใจที่จะยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง หรือปัญหาความขัดแย้งระหว่างทางราชการไทยกับชาวเวียดนามอพยพมากนัก พยายามประกอบอาชีพตามปกติ และให้ความช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ทางราชการไทยตามสมควร แต่ในขณะเดียวกันก็มีการคบหาสมาคมกันช่วยเหลือกันภายในกลุ่มชาวเวียดนามด้านต่าง ๆ ด้วย ในส่วนประเด็นที่ไทยได้สนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, ท่านที่ 2 และท่านที่ 5 แสดงความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นผลอย่างชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองที่มีความใกล้ชิด และร่วมมือกันมากขึ้น เพราะในช่วงที่เวียดนามยังคงกองกำลังทางทหารอยู่ในกัมพูชานั้น เวียดนามไม่สามารถทำการค้าขายโดยตรงกับไทยได้ เพราะรัฐบาลไทยไม่อนุญาต ทำให้มีการลักลอบนำสินค้าข้ามพรมแดนเข้าไปในลาว แล้วลักลอบนำเข้าเวียดนามอีกที แต่ในปัจจุบันมีการนำเข้าสินค้าจากไทยได้โดยเสรี เพราะภายหลังเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ก็มีการลงนามข้อตกลงระหว่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นที่ปัจจุบันทั้งสองประเทศได้ลงนามข้อตกลงยกเว้นการตรวจลงตรา (วีซ่า) ระหว่างกัน ทำให้การเดินทางระหว่างประเทศทั้งสองเป็นไปได้โดยสะดวกและง่ายขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่านเป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่เกิดในประเทศไทยทุกท่าน แต่ยังไม่เคยมีโอกาสดำเนินไปเยือนเวียดนามเลย จึงตั้งความหวังว่าจะได้เดินทางไปเยี่ยมญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในประเทศเวียดนามสักครั้ง

ประเด็นที่ 5 หลังจากเวียดนามใช้นโยบายปฏิรูปทางเศรษฐกิจ (Doi Moi) และไทยได้ประกาศใช้นโยบายการแปรรูปให้เป็นตลาดการค้า ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามเป็นไปในลักษณะทางเศรษฐกิจมากขึ้นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านแสดงทัศนะตรงกันว่า การที่พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศที่มีต่อเพื่อนบ้านกลุ่มประเทศอินโดจีนมาใช้นโยบายการแปรรูปให้เป็นตลาดการค้าส่งผลอย่างยิ่งต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม ซึ่งเห็นได้ชัดก็คือ ได้มีการลงทุนของนักธุรกิจไทยในเวียดนามมากขึ้น มีการส่งออกและนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศทั้งสองเพิ่มมากขึ้น การค้าขายชายแดนระหว่างไทย - ลาว - เวียดนาม มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, ท่านที่ 3 และท่านที่ 4 กล่าวว่า ในยุคนั้นมีปริมาณการสั่งซื้อสินค้าจากร้านค้าในเขตอำเภอเมืองนครพนมข้ามไปฝั่งลาวและขนส่งไปถึงชายแดนลาว - เวียดนาม ที่ใกล้เมืองวินห์ ในปริมาณมากทุกวัน โดยเฉพาะสินค้าที่เวียดนามยังขาดแคลนและผลิตเองยังไม่ได้ในสมัยนั้น เช่น รถจักรยานยนต์ เหล็กเส้น ปูนซีเมนต์ อุปกรณ์ก่อสร้าง รวมถึงสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ยาสระผม สบู่ ผงซักฟอก ซึ่งเป็นที่ต้องการมากในตลาดเวียดนาม เพราะชาวเวียดนามนิยมสินค้าไทย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และท่านที่ 3 ได้แสดงทัศนะเสริมว่า เมื่อทั้งสอง

ประเทศมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจดีขึ้น ความสัมพันธ์ทางด้านอื่นก็ดีขึ้นโดยลำดับ ชาวเวียดนามอพยพได้รับการยอมรับมากขึ้นจากชาวไทย และประเด็นความขัดแย้งต่าง ๆ ก็ลดลง ในที่สุดเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามดีมากถึงขั้นที่รัฐบาลทั้งสองตกลงกันได้ในการแก้ปัญหาชาวเวียดนามอพยพ และรัฐบาลไทยได้ทยอยมอบสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมายให้แก่ชาวเวียดนามอพยพ และได้สถานภาพเป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในปัจจุบัน ทำให้ปัญหาชาวเวียดนามอพยพได้รับการแก้ไข และในปัจจุบันก็เหลือชาวเวียดนามอพยพที่ยังไม่ได้รับสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมายอีกจำนวนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งทางการไทยก็กำลังพิจารณาเพื่อที่จะมอบสถานะทางกฎหมายที่ถูกต้องต่อไป

ประเด็นที่ 6 ตลอด 25 ปี ของความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ประเทศทั้งสองจะร่วมมือแก้ไขร่วมกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 แสดงทัศนะว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามในปัจจุบันถือว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีมาก เพราะมีการร่วมมือกันทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ แต่ทั้งสองประเทศควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาเสพติดที่กำลังเป็นปัญหาระหว่างประเทศที่สำคัญของประเทศในภูมิภาคนี้ และอยากให้แก้ปัญหาคาความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะปัญหาชาวเวียดนามอพยพที่ยังไม่ได้สถานะทางกฎหมายไทย เพราะปัจจุบันไม่มีสงครามทางการเมืองและความขัดแย้งอีกต่อไปแล้ว และชาวเวียดนามอพยพเหล่านั้นก็คงไม่มีใครต้องการกลับไปอยู่ที่เวียดนามแล้ว เพราะมีลูกหลานเกิดในดินแดนประเทศไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 แสดงทัศนะว่า ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างทั้งสองประเทศควรได้รับการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นไป เพราะโลกในปัจจุบันเน้นทางด้านเศรษฐกิจ จึงต้องพยายามรวมกลุ่มประเทศอาเซียนให้มีความมั่นคงเพื่อจะได้แข่งขันกับกลุ่มประเทศอื่น ๆ ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 แสดงทัศนะว่า ความสัมพันธ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจระหว่างไทยและเวียดนามโดยรวมถือว่าดีแล้ว แต่ทั้งสองประเทศประเทศควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมมากขึ้น เช่น การที่ทางการเวียดนามได้นำคณะนาฏศิลป์ของเวียดนามมาแสดงให้ชาวนครพนมได้ชมซึ่งเพิ่งจะเริ่มมีเป็นครั้งแรกเมื่อปีที่ผ่านมานี้ จึงอยากให้มีลักษณะการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมเช่นนี้ให้มากขึ้นระหว่างไทยกับเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4 แสดงทัศนะว่า ความสัมพันธ์โดยรวมของทั้งสองประเทศดีแล้ว และอยากให้ร่วมมือกันให้เกิดสันติสุขในภูมิภาค และไม่อยากจะให้เกิดความขัดแย้งเช่นในอดีตอีก

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5 แสดงทัศนะว่า ภาพรวมของความสัมพันธ์ 25 ปี ระหว่างไทยกับเวียดนามยังมองไม่ค่อยเห็นภาพชัดเจนในอดีต เพิ่งจะเริ่มเห็นภาพของความสัมพันธ์ที่ดีเมื่อไม่กี่ปีที่

ผ่านมานี้ แต่อยากให้ทั้งสองประเทศแก้ปัญหาความรู้สึกชาตินิยมที่ผ่านมาทางเชื้อชาติ เพราะความรู้สึกชาตินิยมอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศได้ ดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีตในช่วงที่ชาวไทยกับชาวเวียดนามอพยพมีความขัดแย้งกัน เพราะปัญหาทางการเมืองและผลที่สืบเนื่องมาจากความรู้สึกชาตินิยม ทั้งสองประเทศจึงควรร่วมมือและจัดปัญหาและความรู้สึกเช่นนี้ให้หมดไป

4.10 บทวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชาชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่านมีภูมิหลังที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงตั้งข้อสังเกตได้หลายประการ อาทิเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 และท่านที่ 2 ซึ่งเคยอยู่ในฐานะชาวเวียดนามอพยพมาก่อน กล่าวคือ ถึงแม้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านจะเกิดในประเทศไทย แต่เนื่องจากบิดามารดาของทั้งสองท่านเป็นชาวเวียดนามที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศเวียดนามและเพิ่งจะอพยพเข้ามาในประเทศไทยรุ่นหลัง ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์จึงไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด จึงมีสถานะภาพเป็นชาวเวียดนามอพยพมาตลอด และทั้งสองท่านเพิ่งจะได้รับสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมายไทยเมื่อปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมานี้เอง ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านจึงมีความสนใจข่าวสารความเป็นไปของบ้านเมืองมาโดยตลอด จึงให้คำตอบเกี่ยวกับเนื้อหาของการสัมภาษณ์ได้กว้างและมากกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 และท่านที่ 4 ซึ่งมี บรรพบุรุษเป็นชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาเมืองไทยนานแล้วเกือบ 100 ปี ทำให้ทั้งสองท่านถือเป็นชาวเวียดนามอพยพรุ่นที่ 3 จึงมีสิทธิได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด และได้รับสถานะทางกฎหมายถูกต้องมาตั้งแต่กำเนิด จึงอาจเป็นเหตุให้ทั้งสองท่านไม่มีความสนใจประเด็นทางการเมืองมากนัก เพราะถือว่าโอกาสที่จะกระทบกระเทือนสถานะของทั้งสองท่านคงมีน้อย ไม่เหมือนผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 และท่านที่ 2 ซึ่งหากความขัดแย้งระหว่างไทยกับเวียดนามรุนแรงขึ้นเมื่อใด อาจส่งผลกระทบต่อสถานะภาพชาวเวียดนามอพยพของทั้งสองท่านได้ และอาจรุนแรงถึงขั้นถูกส่งตัวกลับประเทศเวียดนามเมื่อใดก็ได้ ในส่วนของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5 เป็นลักษณะตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่เกิดภายหลังสงครามเวียดนามสิ้นสุดลงแล้ว แต่ยังคงหลงเหลือความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างชาวไทยกับชาวเวียดนามอพยพและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามให้เห็น ทำให้มุมมองในการให้สัมภาษณ์แตกต่างออกไปจากผู้ให้สัมภาษณ์สี่ท่านที่เหลือ

4.11 ประชาชนชาวเวียดนาม

บุคคลที่ให้สัมภาษณ์มี 3 ท่าน คือ

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 นาย Van Minh Phuong อายุ 40 ปี ชาวเวียดนามที่ทำงานเป็นตัวแทน
ส่งสินค้าของบริษัท ไทยนครพัฒนา (เวียดนาม) จำกัด ประเทศเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 นาย Ho Huynh Anh อายุ 25 ปี นักศึกษาชาวเวียดนาม มหาวิทยาลัย
การค้าต่างประเทศ (Foreign Trade University) นครโฮจิมินห์
ประเทศเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 นาย Dinh Van Loi อายุ 20 ปี นักศึกษาชาวเวียดนาม มหาวิทยาลัย
แห่งชาติเวียดนาม (Vietnam National University at Ho Chi Minh
City) นครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม

ประเด็นที่ 1 ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามมีผลต่อ
ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามเวียดนามในปี พ.ศ. 2518
และภายหลังประเทศเวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้รวมกันเป็นประเทศเดียวกันในปี พ.ศ. 2519
มีความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 แสดงทัศนะว่า ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองมีผล
อย่างชัดเจนต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม เพราะผู้ให้สัมภาษณ์เองก็เกิดทางภาคใต้
สมัยยังเป็นประเทศเวียดนามใต้ ซึ่งปกครองแบบเสรีนิยมและได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา
ในช่วงสงครามเวียดนามผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าได้พบทหารไทยที่เข้าไปรบในเวียดนามใต้ด้วย จึง
ได้ทราบว่าการทหารไทยและรัฐบาลไทยต่อต้านฝ่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งเมื่อกองทัพเวียดนามหรือกอง
ทัพเวียดนามเหนือบุกเข้ายึดกรุงไซ่ง่อนได้ ก็คิดว่าส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนาม
กับไทย และภายหลังที่เวียดนามรวมประเทศเป็นประเทศเดียวกันในปี พ.ศ. 2519 คิดว่าไม่เกิดการ
เปลี่ยนแปลงใด ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทย เพราะปัญหาจากสงครามยังมีอีกมาก
และได้กล่าวว่าอาคารที่เคยเป็นสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงไซ่ง่อนก็โดนฝ่ายคอมมิวนิสต์
สั่งปิด คิดว่าคงไม่มีเจ้าหน้าที่การทูตไทยทำงานที่ไซ่ง่อนอีก ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และ
ท่านที่ 3 แสดงทัศนะว่าทั้งสองท่านเกิดมาภายหลังจากสงครามเวียดนามสิ้นสุดลงแล้ว จึงไม่ทราบ
รายละเอียดที่ชัดเจนนัก แต่คุณพ่อคุณแม่ของทั้งสองท่านเคยเล่าให้ฟังว่า ในช่วงสงครามมีทหาร
ไทยเข้ามาทำการสู้รบกับฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือและทหารเวียดนามด้วย จึงคิดว่าความขัด
แย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเวียดนามน่าจะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศทั้งสอง และภายหลังประเทศเวียดนามรวมเป็นประเทศเดียวกันก็คิดว่าอาจมีความเปลี่ยนแปลง
ความสัมพันธ์ในทางที่ดีขึ้น เพราะสงครามสิ้นสุดลงแล้ว

ประเด็นที่ 2 การที่เวียดนามใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาในปลายปี พ.ศ. 2521 ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร และภายหลังการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 แสดงทัศนะว่า การใช้กำลังทางทหารเข้ารุกรานกัมพูชาคิดว่าส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม เพราะเป็นการขยายแนวอิทธิพลของฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือ ที่หลังจากเข้ารุกรานยึดครองเวียดนามใต้ได้แล้วก็คิดจะรุกรานประเทศอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งประเทศไทยมีนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามเวียดนาม ดังนั้นการที่มีทหารของฝ่ายคอมมิวนิสต์อยู่ใกล้ประเทศไทยต้องสร้างความหวาดระแวงให้กับไทย และย่อมส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และท่านที่ 3 แสดงความคิดเห็นคล้าย ๆ กันว่า น่าจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์เพราะเห็นได้จากภายหลังเวียดนามถอนกำลังทหารออกจากกัมพูชาแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับประเทศอื่น ๆ มีมากขึ้นเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งน่าจะรวมไทยด้วย

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 แสดงทัศนะว่า การที่ท่านโฮจิมินห์เคยมาอาศัยอยู่ในเมืองไทยก่อนกลับไปถูกรัฐบาลจากฝรั่งเศสนั้น แสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจและความเมตตาของชาวไทยที่มีต่อผู้อื่นในยามผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกดีและชื่นชมตรงจุดนี้มาก เพราะผู้ให้สัมภาษณ์เคยอยู่ในสถานะผู้อพยพหนีภัยสงครามและความลำบากเข้ามาอยู่ที่ค่ายผู้อพยพชาวเวียดนามที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นระยะเวลา 5 ปี ก่อนที่จะได้รับการช่วยเหลือให้ได้ทำงานในหน่วยงานช่วยเหลือผู้อพยพชาวเวียดนามโดยการเป็นล่าม เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ได้พยายามฝึกเรียนฝึกพูดภาษาไทยจนสามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยได้ดี ซึ่งต่อมาก็ได้มีโอกาสเข้ามาทำงานเป็นคนขับรถให้กับคหบดีชาวไทยท่านหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ โดยได้รับความไว้วางใจและความเมตตาจากคหบดีท่านนั้นให้พักอาศัยและได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 รู้สึกชื่นชมและประทับใจในความมีน้ำใจและเมตตาของชาวไทยที่มีต่อชาวเวียดนามอพยพ ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และท่านที่ 3 แสดงทัศนะว่า ทราบว่าท่านโฮจิมินห์เคยมาอาศัยอยู่ในเมืองไทยจากตำราเรียนประวัติศาสตร์ จึงรู้สึกชื่นชมชาวไทยและประเทศไทยที่ได้มีส่วนในการให้ได้มาซึ่งเอกราชของเวียดนามจากเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งนั้น ในส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ซึ่งปัจจุบันก็ทำงานอยู่ในบริษัทของนักลงทุนชาวไทยที่ได้ไปสร้างโรงงานผลิตยาในประเทศเวียดนามได้กล่าวว่า การที่มีนักลงทุนชาวไทยไปลงทุนในเวียดนามจำนวนมากจะช่วย

สร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศได้ดี เพราะสินค้าไทยหลาย ๆ ชนิด รวมทั้งผลิตภัณฑ์รักษาโรคต่าง ๆ ของไทยได้รับความนิยมอย่างมากในเวียดนาม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 ในฐานะนักศึกษาทางด้านการค้าต่างประเทศรู้สึกดีที่มีการลงทุนจากต่างชาติเพิ่มขึ้นในเวียดนาม เพราะจะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามดีขึ้น โดยเฉพาะนักลงทุนในเวียดนามจากกลุ่มประเทศอาเซียนและนักลงทุนชาวเอเชีย จึงอยากให้นักลงทุนชาวไทยได้มาลงทุนในเวียดนามให้มากขึ้นพร้อม ๆ กับการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการผลิตให้ชาวเวียดนามบ้าง เพราะเวียดนามยังขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยอีกมาก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดภาพพจน์ที่ดีแก่นักลงทุนชาวไทยในสายตาชาวเวียดนาม และย่อมส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองด้วย ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ด้านการศึกษาว่า ทราบว่ามีนักศึกษาชาวเวียดนามได้รับการคัดเลือกไปศึกษาต่อยังประเทศไทย ตามโครงการร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างทั้งสองประเทศ ซึ่งโดยส่วนตัว ผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีความสนใจที่จะสมัครเข้าร่วมชิงทุนการศึกษาเหล่านี้ และคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจกันและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองให้มากขึ้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสามท่านต่างแสดงทัศนะคล้าย ๆ กันในประเด็นความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ทั้งสองประเทศควรส่งเสริมให้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาเวียดนามเพิ่มขึ้นในไทย และเพิ่มการเรียนการสอนภาษาไทยในเวียดนาม รวมถึงการแลกเปลี่ยนคณะนักแสดงทางวัฒนธรรมหรือคณะเยาวชนระหว่างประเทศทั้งสอง เพื่อที่ประชาชนทั้งสองประเทศจะได้มีโอกาสรู้จักและคุ้นเคยกันมากขึ้น

ประเด็นที่ 4 ปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามจากอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างไร

- การที่ท่านประธานโฮจิมินห์ ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก่อนกลับไปต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม
- การที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้ชาวเวียดนามที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย
- การที่ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2519
- การที่สนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2538
- การสนับสนุนของประเศมหาอำนาจที่มีต่อทั้งไทยและเวียดนาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 กล่าวถึงการสนับสนุนของประเศมหาอำนาจที่มีต่อทั้งไทยและเวียดนามว่ามีผลกระทบตอความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองอย่างเห็นได้ชัด โดยที่ไทยให้

การสนับสนุนสหรัฐอเมริกาในการอนุญาตให้กองทัพสหรัฐอเมริกาใช้ฐานทัพในประเทศไทยได้ใน ช่วงสงครามเวียดนาม และการที่เวียดนามได้รับการสนับสนุนจากสหภาพโซเวียตภายหลังเวียดนามรวมประเทศ และใช้ระบบการปกครองนำโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งทำให้ประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดและใกล้เคียงกันหลาย ๆ ด้านต้องเกิดความไม่เข้าใจและความขัดแย้งระหว่างกัน ซึ่งเมื่อปัญหาทั้งหมดคลี่คลายไปในทางที่ดี และไทยได้สนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนก็ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองดีขึ้นเรื่อย ๆ มาจนถึงปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 แสดงทัศนะต่อการที่ประเทศไทยอนุญาตให้ชาวเวียดนามอพยพหนีภัยสงครามเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยว่า แสดงถึงความมีน้ำใจของรัฐบาลและประชาชนชาวไทยที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในยามลำบาก ซึ่งคิดว่าประชาชนชาวเวียดนามอพยพที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีระหว่างประเทศทั้งสองได้ต่อไป และการที่ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือมากขึ้นภายหลังเวียดนามได้รับการสนับสนุนให้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ถือว่าเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของเวียดนามในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกัน หลังจากที่มีความไม่เข้าใจกัน ความขัดแย้งทางการเมือง และสงครามได้ทำให้เวียดนามต้องห่างเหินกับเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันมานาน ซึ่งทั้งเวียดนาม ประเทศไทย และทุกประเทศอาเซียนควรจะมีความพยายามส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจ รวมถึงความร่วมมือระหว่างกันให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 แสดงทัศนะเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนของเวียดนามว่า จะเป็นจุดประสานความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันเพื่อการพัฒนาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกัน และได้แสดงทัศนะว่า โดยภาพรวมแล้วความสัมพันธ์ไทย - เวียดนามภายใต้กรอบของอาเซียนดีขึ้นมาก มีโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งสองเพิ่มมากขึ้น รวมถึงประเด็นทางการค้าการลงทุน และประเด็นด้านการศึกษา และเวียดนามเองจะได้ศึกษาตัวอย่างของการพัฒนาประเทศจากไทยและประเทศอาเซียนอื่น ๆ ด้วย ในส่วนของชาวเวียดนามอพยพที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้นคิดว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามได้เป็นอย่างดี เพราะเปรียบเสมือนตัวแทนของประเทศเวียดนามประจำประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลทั้งสองประเทศควรส่งเสริมความสัมพันธ์จากการดำเนินกิจกรรมทางสังคม และวัฒนธรรมของชาวเวียดนามอพยพ หรือชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เพื่อความสัมพันธ์ระดับประชาชนให้มีเพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองโดยรวม

ประเด็นที่ 5 หลังจากเวียดนามใช้นโยบายปฏิรูปทางเศรษฐกิจ (Doi Moi) และไทยได้ประกาศใช้นโยบายการแปรสนามรบให้เป็นตลาดการค้า ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามเป็นไปในลักษณะทางเศรษฐกิจมากขึ้นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 แสดงทัศนะว่า การปฏิรูปทางเศรษฐกิจของเวียดนามได้มีส่วนช่วยให้เวียดนามได้พัฒนาประเทศเร็วขึ้น จากเดิมที่ประเทศเสียหายมากจากภาวะสงคราม และเพราะนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีการควบคุมการผลิต ต้องแบ่งผลผลิตทางการเกษตรที่ดีให้แก่วิชากร ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะที่เป็นเกษตรกรไม่ต้องการผลิตมากนัก เพราะผลิตได้มากหรือน้อยก็ขายไม่ได้ต้องแบ่งปันให้รัฐ สภาพของเวียดนามในช่วงสิ้นสุดสงครามเวียดนามใหม่ ๆ จึงลำบากและมีความยากจนมาก ชาวเวียดนามหลายคนจึงพยายามอพยพลี้ภัยไปต่างประเทศเพื่อหวังจะได้เจชีวิตที่ดีกว่า เช่นตัวผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 เอง และช่วงเวลาเดียวกันการแปรสนามรบให้เป็นตลาดการค้าจึงเป็นนโยบายที่ดีที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศให้มีเพิ่มมากขึ้นจนทุกวันนี้ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ได้อาศัยอยู่ในประเทศไทยในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณเป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้แสดงทัศนะชื่นชมบุคลิกและความคิดในการทำงานของพลเอกชาติชายเป็นพิเศษ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และท่านที่ 3 แสดงทัศนะตรงกันว่านโยบายปฏิรูปทางเศรษฐกิจของเวียดนามมีส่วนอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศเวียดนามในทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน เพราะเมื่อรัฐบาลเริ่มมีการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ก็มีต่างชาติเข้ามาลงทุนในเวียดนามเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประชาชนชาวเวียดนามมีงานทำมากขึ้น และมีรายได้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 ได้ยกตัวอย่างธุรกิจในรอบครัวของตนเอง ซึ่งมีธุรกิจบริการรถเช่า โดยในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวรวมถึงนักธุรกิจที่เดินทางเข้ามาในเวียดนามเพิ่มมากขึ้น ทำให้ธุรกิจบริการรถเช่าของครอบครัวของตนก็ดีขึ้น ต้องเพิ่มจำนวนรถจากเดิมมีรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเพียง 3 คัน แต่ปัจจุบันเพิ่มเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคล 10 คัน และรถตู้ 5 คัน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 ได้ยกตัวอย่าง โรงงานผลิตอาหารสัตว์ของบริษัท CP Vina จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดด่งไน บ้านเกิดของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นบริษัทลงทุนของเครือเจริญโภคภัณฑ์จากประเทศไทยว่าเป็นโรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่ใหญ่มากที่เข้ามาสร้างภายหลังเวียดนามเริ่มใช้นโยบายปฏิรูปทางเศรษฐกิจ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านไม่แน่ใจว่านโยบายการแปรสนามรบให้เป็นตลาดการค้าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามหรือไม่เพราะไม่ได้รู้จักนโยบายนี้

ประเด็นที่ 6 ตลอด 25 ปี ของความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ประเทศทั้งสองจะร่วมมือแก้ไขร่วมกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 แสดงทัศนะว่า ในฐานะที่ครั้งหนึ่งได้เคยอาศัยอยู่ในประเทศไทย ในฐานะผู้อพยพกว่า 5 ปี และในฐานะลูกจ้างกว่า 7 ปี จึงรู้สึกผูกพันกับประเทศไทยและคนไทย ซึ่งคิดว่าตลอดเวลา 25 ปีของความสัมพันธ์ของไทยและเวียดนามมีทั้งความสัมพันธ์ทั้งด้านดีและด้านไม่ดีสลับกัน แต่โดยทัศนะส่วนตัวคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามในปัจจุบันดีมาก หากเทียบกับทุกยุคที่ผ่านมา และผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 เองก็อยากจะมีส่วนร่วมในการรักษาและสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศทั้งสอง เพราะมีความผูกพันเสมือนประเทศไทยเป็นบ้านที่สองของตน

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 แสดงทัศนะว่า ความสัมพันธ์ไทย – เวียดนามโดยรวมในปัจจุบันถือว่าดีมาก เพราะมีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศทั้งสองในทุก ๆ ด้าน และปัญหาต่าง ๆ ระหว่างประเทศก็ได้มีความพยายามในการแก้ไขมากขึ้น และผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่าอยากให้รัฐบาลทั้งสองประเทศร่วมมือกันปรับปรุงการคมนาคมทางบกระหว่างกันให้มากขึ้น โดยการสนับสนุนให้มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง และสร้างถนนจากประเทศไทยข้ามมายังประเทศลาว ผ่านมายังภาคกลางของเวียดนาม เพื่อที่จะเป็นการส่งเสริมการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวระหว่างทั้งสามประเทศ

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 แสดงทัศนะว่า ความสัมพันธ์ไทย – เวียดนามในปัจจุบันถือว่าดีมาก เห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวและนักลงทุนที่เดินทางเข้ามาในเวียดนามเพิ่มมากขึ้น จึงอยากให้รัฐบาลทั้งสองประเทศส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศทั้งสองมากขึ้น เพราะประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้ว จึงอยากให้เวียดนามได้ศึกษาและร่วมมือกับประเทศไทยตรงจุดนี้ เพราะเวียดนามมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจจำนวนมาก แต่ยังไม่ได้รับการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาที่ดีพอ

4.12 บทวิเคราะห์การสัมภาษณ์ประชาชนชาวเวียดนาม

ในกรณีประชาชนชาวเวียดนาม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 เป็นผู้ที่มีส่วนอยู่ในเหตุการณ์สงครามเวียดนามทั้งในช่วงก่อนสิ้นสุดสงครามและหลังสิ้นสุดสงครามแล้วจึงสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดีกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และท่านที่ 3 ซึ่งเกิดหลังสงครามเวียดนามสิ้นสุดแล้ว คำถามในบางคำถามจึงตอบไม่ได้หรือตอบได้ไม่ชัดเจน เช่น คำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย – เวียดนามช่วงหลังสงครามสิ้นสุดสงครามเวียดนาม และหลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตในปี 2519 เป็นต้น

ในการแสดงทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ซึ่งเคยมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยในฐานะผู้อพยพลี้ภัยสงครามและความลำบาก แล้วได้รับความเมตตาและความช่วยเหลือจากชาวไทยและเจ้า

หน้าที่ฝ่ายไทย จึงเกิดความประทับใจและความรู้สึกที่ดีต่อประเทศไทยและชาวไทย ซึ่งพอจะอธิบายได้ตาม “แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์” (images) ซึ่ง Robert Jervis ได้อธิบายตามแนวคิดทางจิตวิทยาว่า หมายถึง ภาพที่เกิดจากทัศนคติที่เคยมีมาแต่เดิม ตามที่เคยได้รับรู้โดยวิธีต่าง ๆ หรืออาจเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม รวมทั้งทัศนคติในปัจจุบันซึ่งเป็นการพัฒนาขึ้นจากสิ่งแวดล้อมโดยรอบของบุคคล ในกรณีของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 นี้ ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อประเทศไทย สังคมไทย และคนไทย เพราะมีทัศนคติที่ดีที่ได้รับการช่วยเหลือและความเมตตาจากคนไทยในขณะที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ทำให้ปัจจุบันแม้ผู้ให้สัมภาษณ์เดินทางกลับไปประเทศเวียดนามแล้ว แต่ก็ยังมีความรู้สึกและภาพลักษณ์ที่ดีต่อประเทศไทยเสมอมา เมื่อผู้เขียนมีโอกาสดังกล่าวได้พบผู้ให้สัมภาษณ์ขณะที่ผู้เขียนเดินทางจากนครโฮจิมินห์ไปยังกรุงฮานอย โดยแวะพักที่เมืองนาตรัง ผู้ให้สัมภาษณ์หลังจากได้พบผู้เขียนและทราบว่ามาจากประเทศไทยก็เข้ามาทักทายพูดคุยและแนะนำเกี่ยวกับเมืองนาตรัง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่ารู้สึกดีใจที่ได้มีโอกาสเจอคนไทยอีกครั้ง จึงพยายามให้การต้อนรับผู้เขียนอย่างดีที่สุดเหมือนดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคยได้รับความช่วยเหลือช่วงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และท่านที่ 3 เป็นผู้ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในสงครามเวียดนาม เพราะเกิดในยุคหลังสงครามเวียดนาม และเติบโตในยุคที่เวียดนามได้เริ่มมีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจไปสู่ระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม และเริ่มมีการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วภายใต้ความร่วมมือกับนานาชาติ โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า ทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านเน้นไปทางแนวความคิดภูมิภาคนิยม (Regionalism) เพราะมีลักษณะความคิดที่ต้องการให้ประชาชนชาวเวียดนามพยายามกระชับความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับประชาชนชาวไทย และประชาชนชาวอาเซียนประเทศอื่น ๆ มากขึ้น ซึ่งหากความสัมพันธ์ระดับประชาชนมีความแน่นแฟ้น ก็ย่อมจะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลด้วย ซึ่งในกรณีไทยกับเวียดนามภายหลังไทยสนับสนุนให้เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ความสัมพันธ์ระดับประชาชน โดยเฉพาะชาวเวียดนามอพยพ ซึ่งปัจจุบันก็คือ ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม และประชาชนกลุ่มนี้ของไทยจะมีส่วนเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยกับเวียดนามต่อไปในอนาคต ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 และ 3 ได้แสดงทัศนะไว้